

energiavirasto
energimyndigheten

Dnro 431/020001/2024

ENERGIAVIRASTON TILINPÄÄTÖS VUODELTA 2023

Sisällys

1 Toimintakertomus.....	1
1.1 Johdon katsaus	1
1.2 Tuloksellisuus	3
1.3 Vaikuttavuus.....	6
1.3.1 Toiminnan vaikuttavuus.....	6
1.3.2 Siirto- ja sijoitusmenojen vaikuttavuus.....	6
1.4 Toiminnallinen tehokkuus	7
1.4.1 Toiminnan tuottavuus.....	8
1.4.2 Toiminnan taloudellisuus.....	12
1.4.3 Maksullisen toiminnan tulos ja kannattavuus	13
1.4.4 Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuus	15
1.5 Tuotokset ja laadunhallinta	16
1.5.1 Suoritteiden määrät ja aikaansaadut julkishyödykkeet.....	23
1.5.2 Palvelukyky sekä suoritteiden ja julkishyödykkeiden laatu.....	24
1.6 Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen	25
1.7 Tilinpäätösanalyysi	28
1.7.1 Rahoituksen rakenne.....	28
1.7.2 Talousarvion toteutuminen.....	33
1.7.3 Tuotto- ja kululaskelma	38
1.7.4 Tase.....	42
1.8 Sisäisen valvonnan arviointi- ja vahvistuslausuma	43
1.9 Arviointien tulokset.....	45
1.10 Yhteenveto havaituista väärinkäytöksistä	45
1.10.1 Virheitä ja väärinkäytöksiä koskevat yhteenvetotiedot.....	45
1.10.2 Takaisinperintää koskevat yhteenvetotiedot	45
2 Talousarvion toteumalaskelma	46
3 Tuotto- ja kululaskelma	49
4 Tase.....	50
5 Liitetiedot	52
6 Allekirjoitus.....	58

1 Toimintakertomus

1.1 Johdon katsaus

Energiaviraston vuosi 2023 on kokonaisuudessaan ollut sangen onnistunut, ja virasto on pääosin saavuttanut sille asetetut tavoitteet.

Ilmasto- ja energiapolitiikkaa ohjaavat erityisesti EU:n vuoteen 2030 ulottuvat tavoitteet ja Suomen kansallinen hiilineutraaliustavoite vuodelle 2035 sekä Venäjän hyökkäyssodan johdosta tehty nopea siirtymä pois venäläisestä fossiilisesta energiasta. Näiden tavoitteiden toimeenpanoa Suomessa konkretisoivat erityisesti kansalliset vuonna 2022 päivitettyt energia- ja ilmastostrategia sekä keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelma. Ilmasto- ja energiapolitiikan tavoitteena on turvata energian toimitusvarmuus, kilpailukykyinen hinta ja ympäristöllinen kestävyys. Energiaviraston rooli näiden tavoitteiden toteutumisessa Suomessa on keskeinen, koska sen tehtävänä on toimeenpanna suomalaista ja eurooppalaista ilmasto- ja energiapolitiikkaa lakisäätteisten tehtäviensä ja toimivaltansa puitteissa.

Energiaviraston strategia uudistettiin vuoden 2022 aikana, ja vuoden 2023 aikana aloitettiin sen toimeenpano laajasti viraston henkilöstöä osallistaen. Tämä tulee näkyämään viraston tehtävien toimeenpanossa osin uusina painotuksina ja monelta osin myös parantuneena toimintana.

Päästökaupassa viraston tehtävät ovat painottuneet neljännen päästökaupakauden toimeenpanoon ja erityisesti päästökauppadirektiivin muutoksen toimeenpanon valmisteluun. Virasto on myös aktiivisesti osallistunut päästökauppalain uudistamiseen liittyvään työhön tarjoamalla työ- ja elinkeinoministeriölle asiantuntija-apua viraston vastuualueelle kuuluvissa kysymyksissä.

Uusiutuvien energialähteiden käyttö kokonaisuudessaan väheni hieman, vaikka sähkön tuotannossa esimerkiksi tuulivoimaloiden kapasiteetti oli vuoden 2024 alussa jo noin 7000 MW. Yleisen edistämistoiminnan lisäksi virastossa on vuonna 2023 valmisteltu RED III -direktiivin pohjalta toimeenpanoa sekä valmistauduttu RePower EU -ehdotuksessa esitettyihin uudistuksiin. Lisäksi virastossa on toimeenpantu liikenteen vaihtoehtoisten käyttövoimien tarjouskilpailuja EU:n elpymis- ja palautumistukivälineen rahoituksen turvin. Kansallisen energiapolitiikan pohjalta on laitettu jo toimeen hallitusohjelmassa kirjatut jakeluvelvoitelain muutokset ja valmisteltu energiaintensivisen teollisuuden sähköistämistukijärjestelmän tuenkäyttösuunnitelmien vastaanottamista ja käsittelyä.

Energiatehokkuuden vastuualueella oli prioriteettina alkuvuodesta EED-neuvottelun (*Energy Efficiency Directive*) trilogivaiheessa artiklakohtainen asiakirjojen analysointi, tausta-aineiston tuottaminen sekä Suomen edustaminen Neuvoston energiatyöryhmässä. Keväästä lähtien osallistuttiin laajasti ja aktiivisesti työ- ja elinkeinoministeriön EED-työryhmän työskentelyyn ja sen artiklakohtaisten asiantuntijaryhmien johtamiseen. Virasto resursoi myös Motivan tuottamaan kaiken tarvittavan asiantuntija-avun EED-työryhmän käyttöön. Syksyllä avattiin keskustelut liittojen kanssa uusista jaksoa 2026–2035 koskevista energiatehokkuussopimuksista. Prioriteettien ohessa toteutettiin Energiatyöohjelmaan sisältyvät vaikutusten arviointiin, energiatehokkuussopimukseen, energiakatselmuksiin ja viestintään liittyvät perustehtävät, alueellisen energianeuvonnan johtaminen sekä ekosuunnitteluun ja energiamerkintään liittyvät tehtävät. Astetta alemmas -kampanjaa jatkettiin lämmityskauden loppuun saakka.

Sähkö- ja kaasumarkkinoilla tilanne Suomessa ja koko Euroopassa rauhoittui edellisvuodesta, ja tukku- ja vähittäishinnat alenivat vuoden 2022 huipputasosta mm. kaasun saatavuudessa olleiden epävarmuuksien vähennettyä ja lisääntyneen kotimaisen sähkön tuotannon myötä. Olkiluoto 3 -ydinvoimalaitosyksikön käyttöönotto huhtikuussa sekä lisääntynyt tuulivoimatuotanto kasvattivat Suomen sähköenergian omavaraisuutta, ja Suomi oli vuoden aikana ajoittain sähkön nettoviejänä. Huippukulutus-tilanteissa sekä tyyninä ajankohtina ja voimalaitosten vikaantumisten ja huoltojen aikana tarvitaan edelleen sähkön tuontia Ruotsista ja Virosta. Sään mukaan vaihtelevan tuotannon merkittävä osuus näkyi myös merkittävinä sähkön hintavaihteluina.

Suomen ja Viron maakaasuverkot yhdistävän Balticconnector-kaasuputken vaurioittaminen lokakuussa johti siihen, että Suomen maakaasun saatavuus on ollut talvella 2023–24 laivoilla tapahtuvan nesteytetyn maakaasun (LNG) tuonnin varassa. Virasto on yhdessä ministeriön ja keskeisten toimijoiden kanssa tiiviisti seurannut sähkö- ja kaasujärjestelmien tilannekuvan kehittymistä ja tehnyt tarvittavia toimenpiteitä nopeallakin aikataululla. Energiaviraston toiminnassa voimakkaat muutokset energiamarkkinoilla ovat näkyneet myös lukuisina yhteydenottoina kansalaisilta ja medialta. Tarve Energiaviraston tarjoamalle neuvonnalle sekä luotettavalle tiedolle energiamarkkinoiden toiminnasta ja energian hinnoista on ollut voimakasta. Vuoden 2023 alkupuolella säädetyn takautuvasti maksettavista sähköhyvityksistä annetun lain toimeenpano on lisäksi työllistänyt virastoa merkittävästi muun muassa laissa olleiden tulkinnanvaraisuuksien takia.

Sähkö- ja maakaasuverkkoyhtiöiden hinnoittelun kohtuullisuutta koskevat valvontamenetelmät vahvistettiin vuoden 2023 lopussa. Kehitetyt menetelmät korostavat kustannusvastaavuutta, verkkoyhtiöiden tasapuolista kohtelua investointien rahoittamisen näkökulmasta sekä nykyisen lainsäädännön tavoitteiden ja vaatimusten toteuttamista. Sähkön siirtohintojen maltillinen kehitys jatkui vuoden 2023 aikana, vaikka noin neljäkymmentä prosenttia sähkön jakeluverkonhaltijoista nostikin hintoja. Vuosien 2022 ja 2023 osalta muutettujen sähkön jakelun hinnoittelun valvontamenetelmien valitusprosessi jatkuu markkinaoikeudessa, ja oikeuden EU:n tuomioistuimelta pyytämän ennakkoratkaisun osalta viraston lausunnot on toimitettu vuoden 2023 aikana. Kaasun siirtoverkkotoiminnan omistuksellisen eriyttämisen jälkeen seurannut oikeusprosessi on ollut korkeimman hallinto-oikeuden käsittelyssä ja tuomioistuin on ilmoittanut antavansa ratkaisun vuoden 2024 alkupuolella.

Energiaviraston järjestelmäkehitys on jatkunut 13 eri investointiprojektissa ja kahdeksaan järjestelmään on tehty ylläpitäviä töitä. Työpanoksesta investointien osuus on ollut noin 85 prosenttia ja järjestelmäkehityksen painopiste on ollut vahvasti uuden kehittämisen puolella. Energiaviraston digitalisaation ominaispiirre on lainsäädännöstä vaatimusten takia viraston kokoon nähden lukuisat yhtäaikaiset ja aikataulukriittiset järjestelmäprojektit. Alkuvuonna Energiavirasto joutui toimeenpanemaan sähköhyvityskokonaisuuden, ja sitä varten virastossa jouduttiin muokkaamaan Energiaviraston arkkitehtuuri- ja järjestelmäkehitysmallia EFAD:a. Oleelliset muutokset olivat valmistuminen oleellisesti suurempaan määrään yhtäaikaisia asiointitapahtumia kuin mitä virasto aiemmin normaalisti on käsitellyt. Samoin uutta oli yksityisille kansalaisille suunnattu sähköinen asiointi.

Energiavirasto seuraa järjestelmällisesti talouttaan sekä määrärahojen ja resurssien riittävyttä ja mukauttaa toimintaansa vastaamaan määrärahojen tasoa. Virasto tekee yhteistyötä tulosohjaavan työ- ja elinkeinoministeriön energiaosaston kanssa budjetti- ja kehysvalmisteluissa riittävien resurssien turvaamiseksi. Viraston strategisesti tärkeimmät tehtävät pyritään hoitamaan kaikissa tilanteissa. Mikäli määrärahat eivät ole

riittäviä viraston vastuulle kuuluvien tehtävien toimeenpanoon eli henkilöiden palkkaamiseen ja tietojärjestelmäinvestointien tekemiseen, näkyy tämä viraston toiminnan vaikuttavuuden laskuna. Vaikutukset näkyvät tällöin viraston valvottavien ja muiden asiakkaiden toiminnassa sekä viime kädessä kaikille suomalaisille (kansalaiset ja yritykset) esimerkiksi energian hinnassa ja toimitusvarmuudessa sekä ilmastotavoitteiden saavuttamisessa.

Jatkossa Energiavirastoon kohdistuvien odotusten täyttämisen tekee vaikeaksi se, että virasto ei ole saamassa lisäresursseja voimakkaasti kasvavan tehtäväkenttensä hoitamiseksi. Virasto tekee jo nykyisellään työnsä niukoilla resursseilla, myös kansainvälisesti vertaillen, ja on viime vuosina entisestään tehostanut toimintaprosessejaan. Myös digitalisaation hyödyntäminen on virastossa viety pitkälle. Lisäksi käytännöllisesti katsoen kaikki Energiaviraston tehtävät ovat lakisääteisiä toimeenpanotehtäviä, eikä virasto voi jättää niistä tekemättä ilman, että Suomea koskevat EU:n ja kansalliset lakisääteiset veloitteet jäävät täyttämättä. Virasto ei tiedossa olevalla rahoituksella kykenekään tulevaisuudessa hoitamaan kaikkia nykyisiä ja sille suunniteltuja uusia lakisääteisten tehtäviä asianmukaisella tavalla.

1.2 Tuloksellisuus

Energiaviraston ja työ- ja elinkeinoministeriön välisessä 23.11.2022 allekirjoitetussa tulossopimuksessa vuosille 2023–2026 (jatkossa tulossopimus) viraston toiminnalliselle tuloksellisuudelle asetetut tavoitteet on jaettu kahteen asiakokonaisuuteen

Toiminnallinen tuloksellisuus eli vaikuttavuus ja taloudellisuus; ja

Digitaalisuuden edistäminen.

Taulukossa 1 on esitetty nämä tavoitteet toteutumineen.

Taulukko 1 Toiminnallinen tuloksellisuus vuosina 2021–2023

Tavoite	Mittari	2021 toteuma	2022 toteuma	2023 tavoite	2023 toteuma
Toiminnallinen tuloksellisuus eli vaikuttavuus ja taloudellisuus					
Tavoite 1: Ilmastotavoitteiden edistämisen taloudellisuus	Päästökaupan hallinnoinnin toimintakustannukset päästökaupan piiriin kuuluvaa laitosta kohden, <i>euroa/laitos</i>	5 116	5 315	<4 000	5 831
	Uusiutuvan energian tuotantotukien hallinnointikustannukset järjestelmässä mukana olevilla laitoksilla tuotettua sähköä kohden, <i>euroa/megawattitunti</i>	0,22	28,34 ¹	<0,30	0,81
Tavoite 2: Energiamarkkinoiden valvonnan taloudellisuus	Sähkö- ja maakaasuvalvonnan toimintakulut per sähkön ja maakaasun kulutus (<i>senttiä/kilowattitunti</i>)	0,0042	0,0057	<0,0050	0,0067
Digitalisuuden edistäminen					
Tavoite 3: Uuden teknologian mahdollistamien ratkaisujen sekä päätöksenteon tukena tarvittavan tiedon hyödyntäminen eli viraston asianhallintaprosessin digitalisointi ja viraston lupaprosessien sujuvoittaminen	Sähköisesti tuotettujen kirjaustapahtumien osuus kaikista kirjaustapahtumista, <i>prosenttia</i>	60	49,5	>70	58
	Verkkolupien käsittelyaika, <i>työpäivää</i>	79	56	<50	423
	Hankelupien käsittelyaika, <i>työpäivää</i>	29	20	<40	25
	Päästölupien käsittelyaika, <i>työpäivää</i>	239	268	<50	134

Toiminnallinen tuloksellisuus eli vaikuttavuus ja taloudellisuus

Päästökaupan hallinnoinnin toimintakustannukset päästökaupan piiriin kuuluvaa laitosta kohden nousivat edellisvuoteen verrattuna. Lisäys johtuu viraston päästökaupaan liittyvien tehtävien lisääntymisestä.

Uusiutuvalla energialla tuotetun sähkön syöttötariffijärjestelmän hallinnoinnin kustannukset laskivat, koska sähkön tukkumarkkinahinta laski vuoden 2022 poikkeuksellisen korkeiden hintojen jälkeen ns. normaalitasolle, jolloin tukea maksettiin jokaiselta vuoden 2023 neljältä tariffijaksolta. Vuonna 2022 tukea ei korkeiden hintojen takia maksettu ollenkaan. Tavoitteesta kuitenkin jäätin, koska tuen avulla ei tuotettu sähköä vielä aivan siinä määrin kuin edellisvuonna. Vuoden tauon jälkeen tuella tuotettiin taas sähköä ja siksi tuotetun sähkön ja järjestelmän hallinnointikustannusten suhdeluvun vertailu vuoteen 2022 ei ole tarkoituksenmukaista.

Energiamarkkinoiden valvonnan ja edistämisen taloudellisuuden tunnusluku heikkeni edellisvuodesta. Tunnuslukua nosti toimintakulujen kasvu. Sähkö- ja maakaasumarkki-

¹ Poikkeuksellisen suuri arvo johtuu poikkeuksellisen alhaisesta tukeen oikeutetun sähkön tuotannosta, kuten taulukosta 2 sivulla 7 ilmenee.

noiden valvonnan ja edistämisen toimintakulut kasvoivat edellisvuodesta noin 16 prosenttia puhtaan energian paketin toimeenpanon aiheuttamien lisätehtävien sekä energiakriisin takia maksettavien jälkikäteen maksettavien sähköhyvitysten toimeenpanon aiheuttaman merkittävän lisätyömäärän takia. Samanaikaisesti sähkön ja kaasun yhteenlaskettu kulutus pysyi lähes ennallaan.

Energiatehokkuuden edistämistoimien taloudellisuutta ei mitata kvantitatiivisin mittarein. Virasto luo edellytyksiä energiansäätölle ja energiatehokkuuden parantumiselle neljällä eri politiikkatoimella (energiatehokkuussopimukset, energiakatselmukset, energianeuvonta, ekosuunnittelu). Virastossa tehtävien toimien tulokset vaikuttavat 2–5 vuoden viiveellä energian loppukulutukseen, joka absoluuttisena lukuna on kuitenkin merkittävästi riippuvainen toimintaympäristön muista muutoksista. Viraston toimilla vaikutettiin ratkaisevasti siihen, että vuoden 2020 EED:n energiatehokkuustavoitteet saavutettiin markkinaehtoisin politiikkatoimin ja sitovan jaksoa 2021–2030 koskeva tavoitteen osalta pyritään samaan. Panostamalla direktiiviin 2023 tulleiden muutosten (recast) kansallisen toimeenpanon valmisteluun varmistetaan, että vuoden 2023 EED:n veloitteet ovat mahdollisimman tarkoituksenmukaisia ja kustannustehokkaita.

Digitaalisuuden edistäminen

Digitaalisen toimintatavan kehittämisen painopiste on vuonna 2023 ollut edelleen uusien ja muuttuvien tehtävien digitaalisessa toteutuksessa.

Käytettävissä olevat voimavarat eivät toisaalta ole riittäneet vanhojen toimintojen digitalisoimiseen, johtuen useimmissa tapauksissa siitä, että nämä tehtävät ovat pienivolyymisiä ja niiden kohdalla tietojärjestelmäinvestoinnin toteuttaminen ei ole kannattavaa. Tämä muodostaa kuitenkin pullonkaulan digitalisuuden edistämiseksi ja sen hyötyjen saamiselle. Asian ratkaisemiseksi Energiavirasto jatkoi oman arkkitehtuuri- ja järjestelmäkehitysmallin muokkaamista sellaiseksi, että myös pienivolyymisten palveluiden digitalisointi olisi kannattavaa.

Erytisen merkittävä esimerkki Energiaviraston arkkitehtuuri- ja järjestelmäkehitysmallin kypsytyksestä oli Sähköhyvitysjärjestelmän onnistunut ja nopea toteuttaminen, vaikka se edellytti Energiaviraston arkkitehtuuri- ja järjestelmäkehitysmallin EFAD:n muokkaamista siten, että se mahdollisti yksityisten kansalaisten tunnistautumisen ja puolesta-asiointiin. Samalla varauduttiin huomattavan suuriin käsittelymääriin.

Energiaviraston digitaalinen kypsyys sai ulkopuolisessa arvioinnissa kiitosta, ja se oli osittain TEM-konsernin parhaimmista. Energiavirasto tunnisti myös tietojohdamisen ja asiakaskokemuksen kehittämisen tärkeyden, ja asetti ne prioriteeteikseen osana uuden strategian toimeenpanoa.

Sähköverkon rakentamista koskevien hankelupien osalta viraston palvelulupaus saavutettiin, mutta verkkolupien osalta käsittelyaikoja ei käytettävissä olevien resurssien puitteissa saavutettu.

Päästökauppakauden vaihtuminen näkyi käsiteltävien asioiden määrässä vielä vuonna 2023 eikä päästölupien palvelulupausta saavutettu. Viimeiset päästökauppakauden vaihtumiseen liittyvät päätökset annettiin maaliskuussa 2023.

1.3 Vaikuttavuus

1.3.1 Toiminnan vaikuttavuus

Energiamarkkinoiden toimivuuden valvonta ja edistäminen

Virasto seuraa sähkön vähittäismarkkinoiden kilpailua ja toimivuutta sen perusteella, kuinka moni sähkönkäyttäjä vaihtaa sähkön toimittajaa vuoden aikana. Vaihtoaktiivisuus on pysynyt viime vuosina 11–14 prosentin tasolla. Vuonna 2022² vaihtoaktiivisuus oli 16,3 prosenttia, joka oli samalla tasolla kuin 2021.

Sähkön jakeluverkkojen toimitusvarmuus on parantunut vuodesta 2014 suunnitelmallisesti lainsäädännön tavoitteiden mukaisesti. Merkittävät investoinnit sähkönjakeluverkkoon näkyvät toimitusvarmuuden olennaisena parantumisena ja sähkönjakelun keskeytysten määrän laskuna ja niiden keston lyhentymisenä. Sähkönjakelua koskevien kehittämissuunnitelmien perusteella verkkoyhtiöt investoivat 13,3 miljardia verkkoihin, jotta vaadittu toimitusvarmuustaso saavutetaan vuoden 2036 loppuun mennessä. Investointien vaikutus näkyy myös keskeytyksistä asiakkaille aiheutuneen haitan laskuna, sekä vakiokorvauksia saaneiden asiakkaiden määrässä, ja vakiokorvauksia on pääosin maksettu lyhyemmistä keskeytyksistä.

Ilmastotavoitteiden toteutumisen edistäminen ja valvonta

Uusiutuvalla energialla tuotetun sähkön osuus oli vuonna 2023 ennakkotietojen mukaan yli 50 prosenttia eli osuus nousi vuodesta 2022 muutamalla prosenttiyksiköllä. Tämä johtui pääosin siitä, että tuulivoimalla tuotetun sähkön määrä lisääntyi merkittävästi, vaikka biomassalla tuotetun sähkön määrä hieman vähenikin.

Energiatehokkuuden toteutumista mitataan energiatehokkuusdirektiivin artiklan 8 mukaisesti lasketulla kumulatiivisella energiansästellä. Suomi saavutti jakson 2014–2020 tavoitteen reilulla marginaalilla. Toimintaa suunnattiin sen varmistamiseksi, että vuonna 2018 voimaan tullut jaksoa 2021–2030 koskeva sitova kumulatiivinen 130 TWh_{kum} energiansäästötavoite olisi saavutettu. EED:n recastissa 2023 tavoite nostettiin tasolle 184 TWh_{kum} ja samalla säästöjen hyväksyttävyyden kriteereitä tiukennettiin. Tavoitteen saavuttaminen on vielä mahdollisuuksien rajoissa, mutta edellyttää, että vuosille 2021–2023 saadaan löydettyä merkittävästi lisäsäästöä nykytoimista nyt raportoituun nähden ja jaksolle 2026–2030 saadaan käynnistettyä uusi energiatehokkuussopimusten järjestelmä sekä rakennettua sille seuranta- ja raportointijärjestelmää.

1.3.2 Siirto- ja sijoitusmenojen vaikuttavuus

Energiavirasto hallinnoi uusiutuvalla energialla tuotetun sähkön syöttötariffijärjestelmiä. Tuuli-, biokaasu- ja puupolttoainevoimaloilla tuki määräytyy tavoitehinnan ja sähkön markkinahinnan erotuksena, ja metsähakevoimaloilla tuki määräytyy turpeen verotason ja päästöoikeuden hinnan perusteella.

Syöttötariffijärjestelmien yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet ovat

Suomi saavuttaa uusiutuvalle energialle asetetut tavoitteet.

Tukiohjelman edesauttaa Suomen muuttumista vähähiiliseksi yhteiskunnaksi.

² Vuoden 2023 vaihtoaktiivisuutta koskevat valvontatiedot ovat saatavilla loppukevästä 2024.

Syöttötariffitukia maksettiin vuonna 2023 yhteensä 75,3 miljoonaa euroa perustuen noin 3,37 terawattituntin sähköntuotantoon. Vaikka tuetun sähköntuotannon määrä oli syöttötariffijärjestelmän historian aikana keskimääräistä pienempi, on uusiutuvalla energialla tuotetun sähkön osuus kokonaisuudessaan tavoiteuralla, koska markkinoille on tullut runsaasti uutta markkinaehtoista tuulivoimatuotantoa.

Sähkön varsin korkeasta markkinahinnasta sekä tuulivoiman investointikustannuksista ja syöttötariffijärjestelmästä johtuen erityisesti tuulivoimasähkö on ollut muilla energia-lähteillä tapahtuvaan sähkön tuotantoon nähden hyvin kilpailukykyistä.

Taulukossa 2 on esitetty syöttötariffijärjestelmien avainlukuja vuosilta 2021–2023.

Taulukko 2 Syöttötariffijärjestelmien tukimäärät ja sähkön tuotanto vuosina 2021-2023³

Mittari	2021	2022	2023
Tuulivoimalaitokset			
Maksetut syöttötariffit, <i>tuhatta euroa</i> ⁴	197 926	1 336	74 744
Tukeen oikeutetun sähkön tuotanto, <i>GWh/a</i> ⁵	5 696	70	3 365
Metsähakevoimalaitokset			
Maksetut syöttötariffit, <i>tuhatta euroa</i>	205	0	0
Tukeen oikeutetun sähkön tuotanto, <i>GWh/a</i>	124	0	0
Biokaasuvoimalaitokset			
Maksetut syöttötariffit, <i>tuhatta euroa</i>	2 770	272	560
Tukeen oikeutetun sähkön tuotanto, <i>GWh/a</i>	37	10	7,5
Puupolttoainevoimalaitokset			
Maksetut syöttötariffit, <i>tuhatta euroa</i>	98	8	27
Tukeen oikeutetun sähkön tuotanto, <i>GWh/a</i>	2	0,7	0,8
YHTEENSÄ			
Maksetut syöttötariffit, <i>tuhatta euroa</i>	201 024	1 616	75 332
Tukeen oikeutetun sähkön tuotanto, <i>GWh/a</i>	5 858	81	3 374

1.4 Toiminnallinen tehokkuus

Vuonna 2023 virasto kehitti edelleen suunnitelmallisesti toimintaansa, ja kehittämisen painopisteenä olivat edellisten vuosien tapaan toimintatapojen järjestelmällinen parantaminen pienin askelin. Kehittämistä ohjasi erityisesti uuden strategian kolme painopistettä ja näiden toimeenpanon aloittaminen.

³ Taulukon 2 tiedot perustuvat kyseisen kalenterivuoden aikana maksettuihin tukiin.

⁴ Ennen maksua tuulivoiman syöttötariffeista on peritty tuottajilta Perämeren tuulivoima-alueella perittävät tuulivoimamaksut.

⁵ GWh/a eli gigawattituntia per vuosi.

1.4.1 Toiminnan tuottavuus

Energiaviraston toiminnan tuottavuudelle ei tulossopimuksessa ole asetettu varsinaista tavoitetta. Selvää kuitenkin on, että virasto pyrkii ylläpitämään ja tarvittavilta osin kehittämään toiminnan tuottavuuden hyvää tasoa.

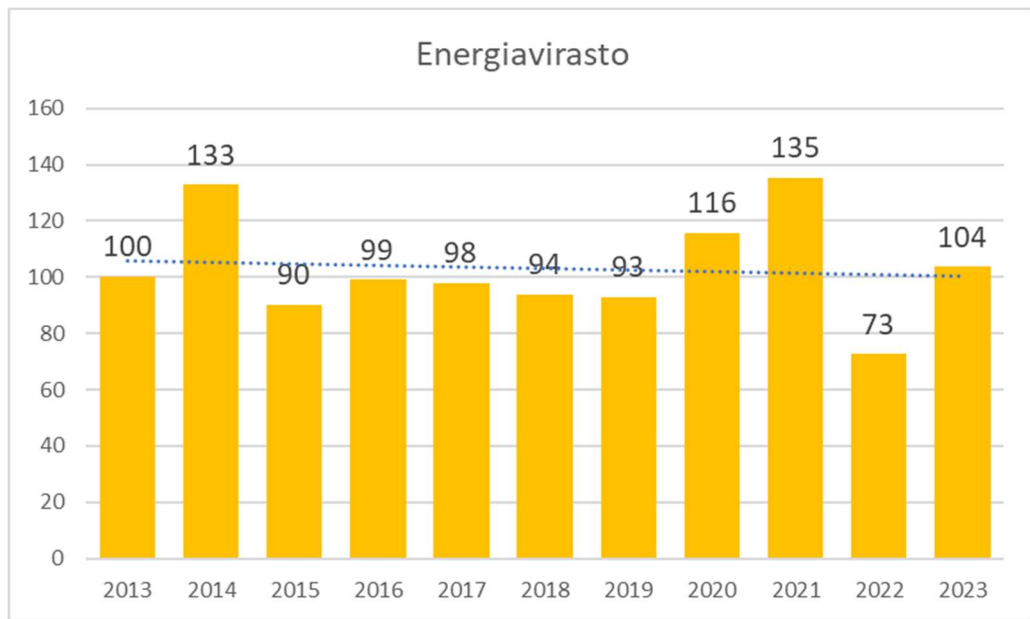
Taulukossa 3 on esitetty Energiaviraston työn tuottavuutta vertaamalla päätettyjen asioiden lukumäärän suhdetta näiden tuottamiseen käytettyihin henkilötyövuosiin.

Taulukko 3 Päätetyt asiat ja henkilötyövuodet vuosina 2021-2023

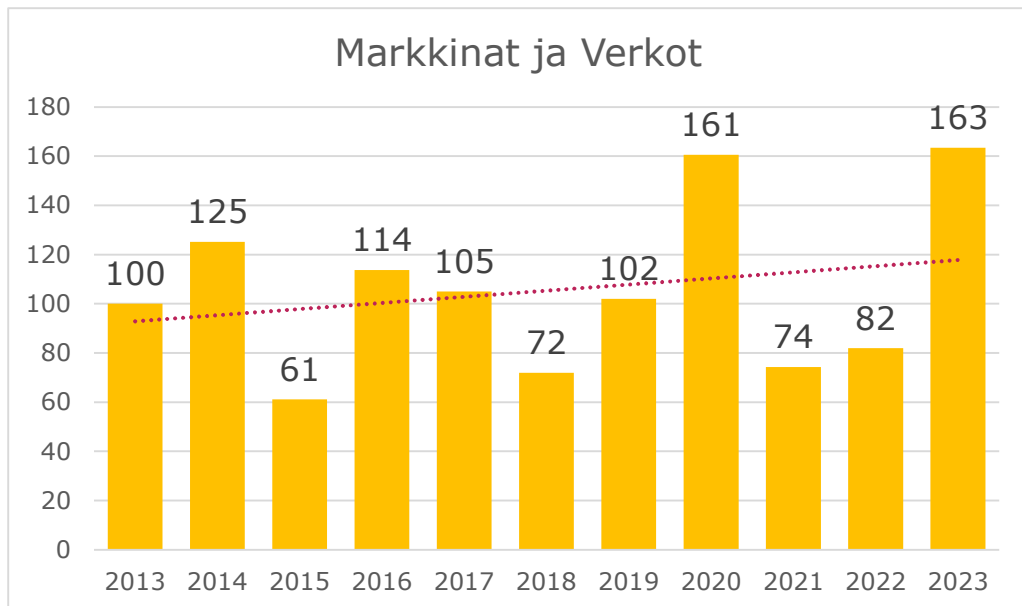
Tekijä	2021	2022	2023
Tuotos: Virastossa päätetyt asiat, <i>kappaletta</i>	3 810	2 909	3 266
Panos: Viraston henkilötyövuodet, <i>htv</i>	91,7	96,5	104,3
Tuotos / panos -suhde, <i>kappaletta/htv</i>	41,5	30,1	31,3

Energiaviraston tuottavuutta voidaan mitata taulukossa 3 käytetyn indeksin lisäksi myös muilla tuottavuusindekseillä, joiden laskemiseksi vastaavasti tarvitaan lähtötiedoiksi panos- ja tuotosmääriä. Asiantuntijaorganisaation toimintaa aidosti kuvaavien kvantitatiivisten mittareiden löytäminen ei ole yksiselitteistä. Seuraavissa kuvaajissa (kuvat 1–6) on käytetty panoksina viraston käytössä olleita henkilötyövuosia ja tuotoksia on kuvattu päätettyjen asioiden määrällä. Mittari mittaa viraston käsittelemien yksittäisten asiakokonaisuuksien määrää. Kustannusindeksin tuottamat yksittäiset luvut vaihtelevat vuosittain viraston toiminnan luonteen takia, joten yksittäisen vuoden luku ei yksin kerro viraston toiminnan kehittymisestä. Kuvaajiin on sen vuoksi lisätty muutoksen suuntaa osoittava trendiviiva (sininen katkoviiva). Trendi indikoi viraston ja sen vastuualueiden tuottavuuden kehittymistä hieman paremmin kuin vuosittain voimakkaastikin vaihtelevat yksittäiset indeksiluvut.⁶

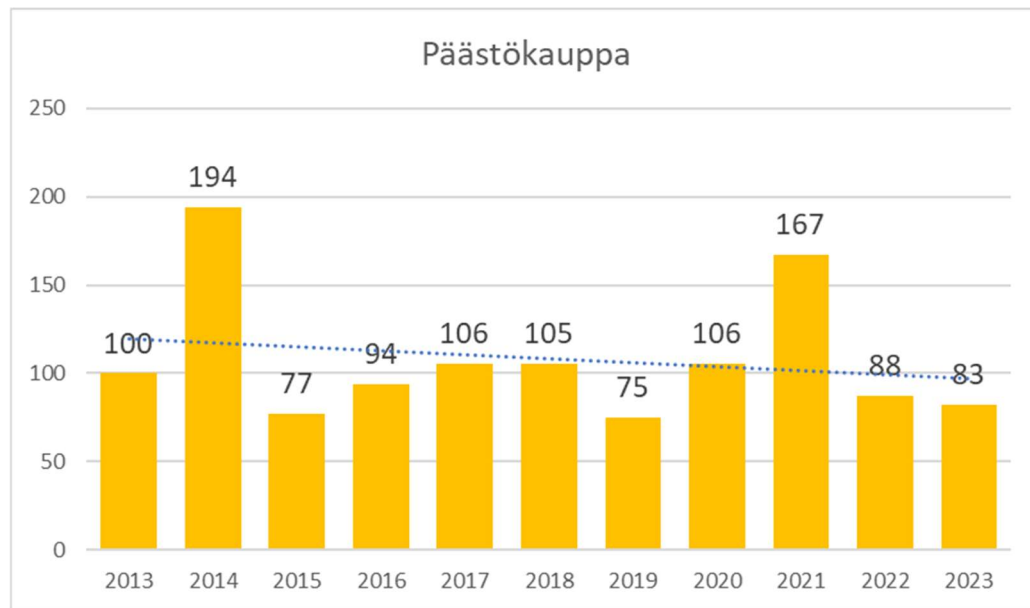
⁶ Kuvaajissa on esitetty tuottavuuden kehittyminen 2013–2023 koko Energiavirastossa ja viraston eri vastuualueilla.

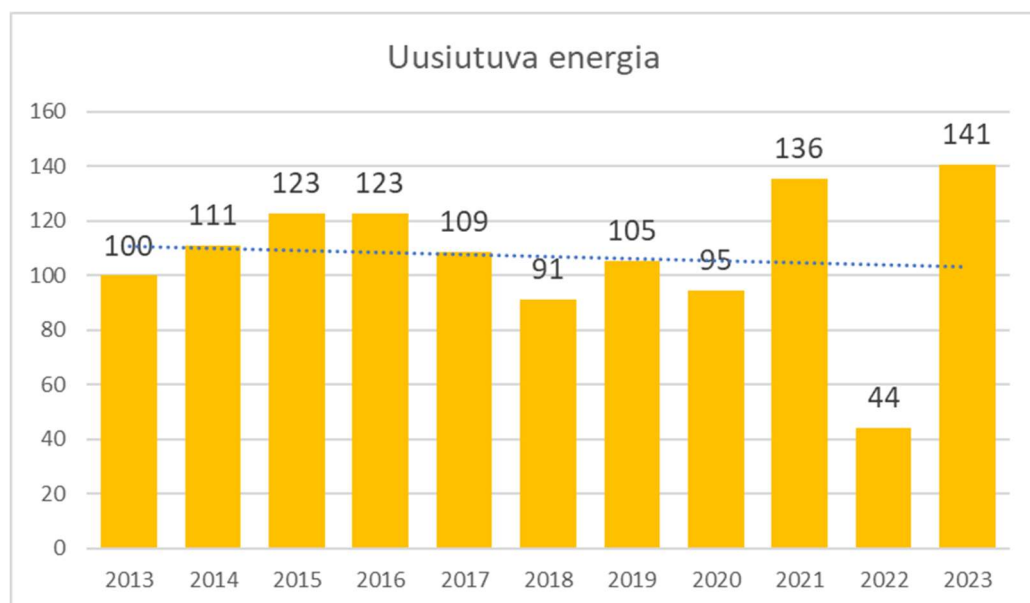
Kuva 1 Energiaviraston tuottavuusindeksi 2013–2023

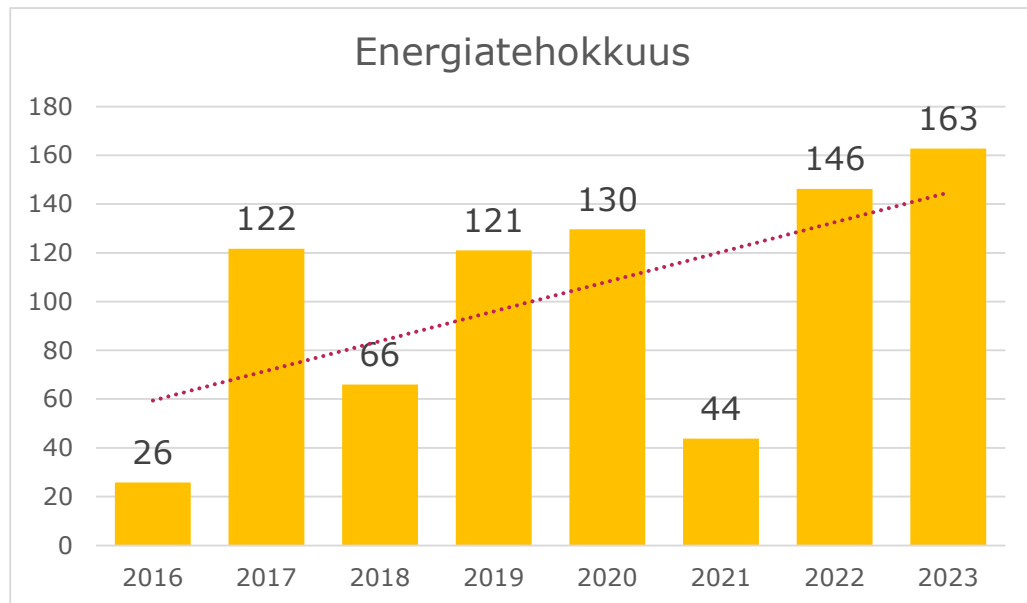
Kuva 2 Sähkö- ja maakaasumarkkinat -vastualueen tuottavuusindeksi 2013–2023

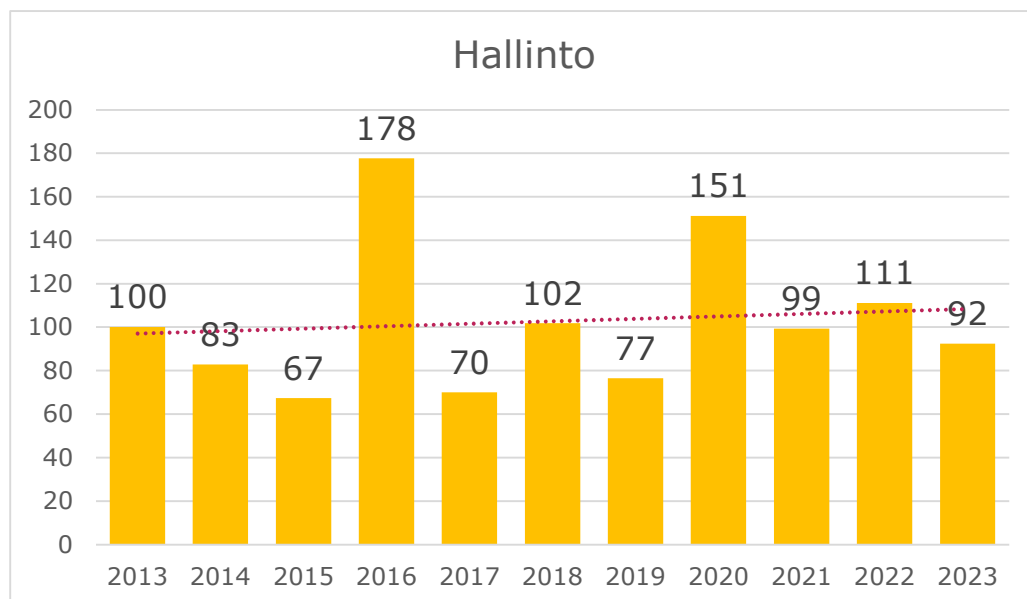
Kuva 3 Päästökauppa -vastualueen tuottavuusindeksi 2013–2023

Kuva 4 Uusiutuva energia -vastualueen tuottavuusindeksi 2013–2023

Kuva 5 Energiatehokkuus-vastualueen tuottavuusindeksi 2016-2023⁷

Kuva 6 Energiaviraston yleishallinnollisen asiankäsittelyn tuottavuusindeksi 2013–2023⁸

⁷ Energiavirasto on hoitanut energiatehokkuustehtäviä vuodesta 2014 lähtien. Kuvassa on esitetty Energiatehokkuus-vastualueen tuottavuusindeksi vuodesta 2016 lähtien, jolloin toiminta on ollut jo varsin vakiintunutta ja siksi aiempia vuosia vertailukelpoisempaa.

⁸ Hallinnon asiat käsittävät talous- ja henkilöstöasiat sekä viraston yleiset ja kansainväliset asiat.

Tuottavuusindeksien tarkastelu kuvaa viraston toimintaa vain osittain ja sitäkin karkealla tasolla. Esimerkiksi työmäärä yksittäisten suoritteiden osalta vaihtelee huomattavasti. Asiaan voi liittyä vain yksi nopeahko toimenpide tai sen käsittely on voinut viedä useita henkilötyökuukausia ja sen yhteydessä on jouduttu laatimaan lukuisia asiakirjoja. Työläimissä tapauksissa työ voi myös jakaantua useammalle vuodelle. Lisäksi olennainen osa viraston työtä ovat edistämistehtävät, joista kaikista ei kerry kirjattavia suoritteita.

Yksinkertaista yhteismitallista kvantitatiivista toimintaa kuvaavaa mittaria on siten vaikea luoda. Toiminnan laadullinen arviointi kuvaakin Energiaviraston toiminnan tuottavuutta paremmin kuin suoraviivaiset numeeriset mittarit. Sekä edellä esitettyjen tuottavuusindeksien, että myöhemmin kappaleessa 1.5 käsitellyn laadullisen arvioinnin perusteella viraston toiminnan tuottavuuden voidaan kokonaisuudessaan katsoa olevan sangen hyvällä tasolla.

1.4.2 Toiminnan taloudellisuus

Viraston eri vastuualueiden taloudellisuuden kehittymistä voidaan arvioida esimerkiksi suhteuttamalla viraston kustannusten jakautumista viraston eri vastuualueille. Taulukossa 4 on esitetty Energiaviraston kustannusten jakautuminen viraston perustehtävien mukaisille vastuualueille sähkö- ja maakaasumarkkinoiden, päästökaupan, uusiutuvan energian sekä energiatehokkuuden kesken vuosina 2021–2023. Kustannuksissa on eritelty vastuualueen välittömät kustannukset ja sille osoitetut yhteiskustannukset.

Taulukko 4 Kustannusten jakautuminen vastuualueittain vuosina 2021–2023⁹

Vastuualue	2021 euroa	2022 euroa	2023 euroa
Sähkö- ja maakaasumarkkinat	4 620 257	5 341 870	6 208 106
- suoraan kohdistettujen osuus	3 152 689	3 473 351	3 953 332
- yhteiskustannusten osuus	1 467 568	1 868 519	2 254 744
Päästökauppa	2 588 596	2 620 094	2 909 694
- suoraan kohdistettujen osuus	1 756 702	1 697 205	1 851 193
- yhteiskustannusten osuus	831 894	922 889	1 058 501
Uusiutuva energia	2 061 301	2 296 216	2 720 579
- suoraan kohdistettujen osuus	1 417 746	1 487 408	1 730 875
- yhteiskustannusten osuus	643 555	808 808	989 704
Energiatehokkuus	4 330 276	4 533 120	5 470 335
- suoraan kohdistettujen osuus	4 063 106	4 228 363	5 138 039
- yhteiskustannusten osuus	267 170	304 757	332 296
Yhteensä	12 235 370	13 600 431	17 308 714

⁹ Suoraan kohdistettuihin kustannuksiin sisältyvät vastuualueiden suorat palkat ja erilliskustannukset. Yhteiskustannuksiin sisältyvät viraston yhteiset kustannukset, jotka muodostuvat johdon, hallinnon ja toimitilojen kustannuksista. Yhteiskustannukset jaetaan vastuualueille suorien kustannusten suhteessa. Lisäksi Energiatehokkuudelle lisätään energiatehokkuuden ja uusiutuvan energian käytön edistämiseen käytetyt suorat kustannukset.

Taulukon 4 perusteella viraston kustannukset nousivat yli 2,5 miljoonalla eurolla. Selittävä tekijä tässä on lakisääteisten tehtävien lisääntyminen kaikilla viraston vastuualueilla, ja viraston tämän perusteella saama pysyvä ja määräaikainen rahoitus lisäresursseihin valtion talousarviosta sekä oman maksullisen toiminnan tuotoista. Vuonna 2023 energiakriisi edelleen työllisti Energiavirastoa huomattavassa määrin, ja edellytti lisäresurssien kohdentamista erityisesti sähkömarkkinoiden vastuualueelle.

Taulukko 5 Henkilötyövuosien jakautuminen vastuualueittain vuosina 2021-2023

Vastuualue	2021 htv	2022 htv	2023 htv
Sähkö- ja maakaasumarkkinat	33,3	35,1	42
Päästökauppa	19,5	18,3	19,4
Uusiutuva energia	17,7	20,3	20,5
Energiatehokkuus	6,4	6,6	6
Tukitoiminnot	13,8	15,2	15,4
Johto	1,0	1,0	1,0
Yhteensä	91,7	96,5	104,3

Taulukon 5 mukaisesti viraston htv-määrä on vuonna 2023 jonkin verran noussut edellisvuodesta. Tämä johtuu erityisesti määräaikaisen ns. sähköhyvityslaista, jonka toimeenpanon määräaikaiset lisäresurssit näkyvät sähkö- ja maakaasumarkkinoiden vastuualueella.

1.4.3 Maksullisen toiminnan tulos ja kannattavuus

Maksullisen toiminnan kannattavuuden seuraamiseksi virasto laatii kustannusvastaavuuslaskelman, jonka perusteena on toimiva työajanseuranta. Laskelma laaditaan erikseen sekä maksuperustelain julkisoikeudellisista että muista suoritteista, jos osa-alueen tuotot ovat vähintään miljoona euroa.¹⁰

Vuonna 2023 virasto sai maksuperustelain mukaisia julkisoikeudellisia tuottoja 2 013 870 euroa, mikä on noin 325 000 euroa vähemmän kuin edellisvuonna (2 339 300 euroa vuonna 2022). Vähennemää selittää etenkin päästökaupan hakemuskäsittelyn ja ilmaisjaon sekä julkisen liikennesähkön ja -kaasun lataus- ja tankkausinfrastruktuurien maksullisten päätösten aiempaa vähäisempi määrä. Taulukossa 6 on esitetty laskelma Energiaviraston julkisoikeudellisten suoritteiden maksullisen toiminnan kustannusvastaavuudesta vuosina 2021–2023.

Kuten aiempinakin vuosina, virasto soveltaa Valtiokonttorin laatimaa kustannusvastaavuuslaskennan mallia. Ajot suoritetaan Palkeissa kerran kuussa ja kustannusvastaavuutta seurataan jatkuvasti pitkin vuotta. Korkokustannus on laskettu nimellisenä käyttöomaisuuden alkuperäisestä hankintahinnasta.

Maksullisten toimintojen kustannusvastaavuudelle on asetettu tavoitteeksi, että toiminnan kustannukset ja niiden rahoittamiseksi perittävät lupa-, päätös- ja muut maksut

¹⁰ Sisäisesti tehdyn arvion perusteella Energiavirasto on todennut, ettei sillä ole markkinoilla kilpailutilanteessa tapahtuvaa taloudellista toimintaa. Taulukossa 6 esitetyssä kustannusvastaavuuslaskelmassa ei siis ole tällaisen toiminnan suoritteita.

vastaavat toisiaan mahdollisimman hyvin. Vuonna 2023 Energiaviraston maksullinen julkisoikeudellinen toiminta oli selvästi alijäämäistä. Maksullisen toiminnan kustannukset toteutuivat saman tasoisina kuin vuotta aiemmin. Etenkin päästökaupan maksullisen toiminnan tuotot puolestaan laskivat edellisvuodesta. Syynä tähän on viimeiset päästökaupakauden vaihtumista koskevat päätökset, jotka veivät työaika tavallista enemmän.

Ominaista Energiaviraston maksulliselle toiminnalle on se, että työ ja tarvittavat investoinnit tehdään ensin ja lasku lähetetään asiakkaalle vasta kun maksullinen suorite on valmis. Keskenkäynteisten suoritteiden tuloja ei jaksoteta. Siksi kustannusvastaavuutta ei tule tarkastella pelkästään yhden vuoden jaksoissa, vaan virastossa pyritään hyvään kustannusvastaavuuteen useamman vuoden vertailujaksoissa.

Kustannusvastaavuus oli 101 prosenttia vuonna 2021, 95 prosenttia vuonna 2022 ja 81 prosenttia vuonna 2023. Vuosien 2021–2023 kustannusvastaavuuden keskiarvo on 92 prosenttia.

Energiavirasto on käynnistänyt vuoden 2023 loppupuolella toimet kustannusvastaavuuden parantamiseksi ja työtä jatketaan vuoden 2024 aikana. Viraston kustannuslaskentaa on tarkoitus parantaa ja tarkentaa siten, että viraston kaikista maksullisista suoritteista saadaan täysin kustannusvastaavia vuoden 2025 aikana.

Taulukko 6 Maksullisen toiminnan (julkisoikeudelliset suoritteet) kustannusvastaavuuslaskelma vuosina 2021-2023

	2021 euroa	2022 euroa	2023 euroa	Muutos 2022– 2023 euroa	Muutos 2022– 2023 prosenttia
TUOTOT					
Maksullisen toiminnan tuotot	2 517 350	2 339 300	2 013 870	-325 430	-14
TUOTOT YHTEENSÄ	2 517 350	2 339 300	2 013 870	-325 430	-14
KOKONAISKUSTANNUKSET					
Erilliskustannukset					
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	0	0	0	0	-
Henkilöstökustannukset	962 827	878 049	858 805	-19 344	-2
Vuokrat	0	0	0	0	-
Palvelujen ostot	127 525	95 233	112 735	17 502	18
Muut erilliskustannukset	270 807	381 597	418 127	36 530	10
Erilliskustannukset yhteensä	1 361 159	1 354 800	1 389 567	34 688	3
KÄYTTÖJÄÄMÄ	1 156 191	984 420	624 303	-360 118	-37
Yhteiskustannukset					
Tukitoimintojen kustannukset	742 237	640 124	595 402	-44 722	-7
Poistot	63 837	55 923	40 536	-15 387	-28
Korot	0	0	9 291	9 291	-
Yhteisvuokrat	0	0	0	0	-
Muut yhteiskustannukset	322 210	418 584	441 755	23 171	6
Yhteiskustannukset yhteensä	1 128 284	1 114 631	1 086 983	-27 648	-2
KOKONAISKUSTANNUKSET YHTEENSÄ	2 489 443	2 469 511	2 501 864	7 040	0
KUSTANNUSVASTAAVUUS	27 907	-130 211	-487 994	-332 470	255

Liiketaloudellisia tuottoja virastolla oli 65 560 euroa. Tämä koostui Uusiutuvan energian ja Verkkojen ajankohtaispäivien osallistumismaksuista, joilla katettiin tapahtuman järjestämisestä aiheutuneita kustannuksia. Lisäksi virasto sai 5 208 euroa matkakustannusten korvauksia Euroopan neuvostolta.

1.4.4 Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuus

Virastolla ei ollut yhteisrahoitteista toimintaa vuonna 2023.

1.5 Tuotokset ja laadunhallinta

Seuraavassa on kuvattu vastuualueittain Energiaviraston keskeisiä tuloksia vuonna 2023. Laadullinen kuvaaminen on numeerista mittarointia luontevampaa Energiaviraston tehtävien kaltaiselle vaativalle asiantuntijatyölle.

Energiamarkkinoiden toimivuuden valvonta ja edistäminen

Energiaviraston vastuulle kuuluvat energiamarkkinoiden eli sähkön ja maakaasun tukku- ja vähittäismarkkinoiden valvonta ja edistäminen.

Virasto on antamallaan päätöksillä edistänyt ja valvonut kilpailuun perustuvien sähkö- ja kaasumarkkinoiden toimintaa. Voimakkaat muutokset sähkö- ja kaasumarkkinoilla ovat näkyneet merkittävästi Energiaviraston suorittamassa energiamarkkinoiden toimivuuden valvonta- ja edistämistyössä. Nopeasti muuttuneet tilanteet sekä virastolle tulneiden lisätehtävien hoitaminen on edellyttänyt tehtävien uudelleen priorisointia sekä ketteryyttä, lisähenkilöstön palkkaamista ja henkilöstön venymistä.

Viraston tehtäviin kuuluu seurata sähkön ja maakaasun toimitusvarmuutta sekä valvoa sähkön kysynnän ja tarjonnan tasapainoa varmistavan tehoreservijärjestelmän toimintaa. Vuoden aikana virasto on seurannut sähkön ja kaasun toimitusvarmuustilannetta yhdessä kantaverkkoyhtiöiden Fingrid Oyj:n ja Gasgrid Finland Oy:n sekä työ- ja elinkeinoministeriön ja Huoltovarmuuskeskuksen kanssa. Keväällä virasto päätti analyysien perusteella, että käytettävissä olevalla tuotanto- ja siirtokapasiteetilla voidaan saavuttaa valtioneuvoston vahvistama sähkötehon riittävyttä kuvaavan luotettavuusstandardin tavoitetaso ja ettei erilliselle tehoreservikapasiteetille ole tarvetta kaudella 2023–2024. Lokakuussa tapahtunut Suomen ja Viron välisen Balticconnector-kaasuputken rikkominen ja siirtyminen Inkoon ja Haminan LNG-termiinaalien kautta tapahtuvaan maakaasun toimituksiin edellytti virastolla nopeasti valmisteltuja päätöksiä Inkoon terminaalin käyttösääntöjen muuttamisesta maakaasumarkkinan toiminnan varmistamiseksi muuttuneessa tilanteessa.

Energiamarkkinoiden rauhoittuminen pahimmasta energiakriisistä laski pohjoismaisen sähköpörssin Suomen tukkumarkkinoiden aluehintaa sekä uusien vähittäissähkösopimusten hintoja ja lisäsi sopimustarjontaa. Kuluttajien tarve neuvonnalle säilyi edelleen korkeana. Tähän tarpeeseen Energiavirasto on ylläpitänyt erityistä kuluttajille suunnattua neuvontapuhelinnumeroa. Lisäksi kuluttajat ovat pyytäneet runsaasti neuvoja erilaisiin kysymyksiin sähköpostitse. Vuonna 2023 annettujen neuvontavastausten määrä kasvoi 26 prosenttia vuodesta 2022. Vuoteen 2021 nähden annettujen neuvontavastausten määrä on lähes seitsenkertaistunut.

Energiakriisin myötä lisääntynyt yleinen keskustelu energiamarkkinoiden toiminnasta ja sähkön hinnoittelusta on myös kasvattanut kysyntää Energiaviraston tarjoamalle puolueettomalle tiedolle sähkö- ja kaasumarkkinoista. Energiavirasto on julkaissut analyysejä sähkömarkkinoiden tapahtumista. Virasto on myös ylläpitänyt sähkötarjousten hintavertailupalvelujärjestelmää (*sähkönhinta.fi*), jossa olevia tietoja on käytetty usein mm. mediassa. Järjestelmää on edelleen kehitetty käyttäjien ja markkinoiden tarpeiden mukaan käytettävissä olevien koodausresurssien puitteissa. Puhtaan energian paketin täytäntöönpanon myötä hintavertailupalvelusta tuli kesäkuussa voimaan oma lakinsa.

Virasto antoi kesäkuussa sähkön toimitusvelvollisen vähittäismyynnin hinnoittelun kohtuullisuudesta ensimmäisen päätöksen, jossa virasto linjasi hinnoittelun kohtuullisuuden arvioinnin periaatteet.

Vuoden aikana virastoa työllisti erityisesti alkuvuodesta säädetty laki takautuvasti maksettavista sähköhyvityksistä. Nopeasti säädettyyn lakiin sisältyi useita tulkinnanvaraisuuksia, mikä lisäsi viraston työmäärää. Erityisesti virastoa työllistivät y-tunnuksella sähkösopimuksen tehneiden loppukäyttäjien hakemukset sähköhyvityksen maksamisessa tapahtuneiden virheen korjaamiseksi. Sähköhyvityksiin liittyvät tehtävät rajoittivat merkittävästi viraston mahdollisuuksia hoitaa muita vähittäismarkkinoiden valvontaan ja edistämiseen liittyviä tehtäviä.

Virasto on toiminut tiiviissä yhteistyössä Pohjoismaiden ja Baltian sekä muiden EU-maiden sääntelyviranomaisten kanssa myös sähkön ja maakaasun tukkumarkkinoiden valvonnassa. Virasto on kehittänyt sähkön ja maakaasun tukkumarkkinoiden seurannan ja valvonnan kattavuutta ja prosesseja sekä niissä käytettäviä analyysityökaluja. Virasto on myös tutkinut havaittuja säännösten rikkomuksia sekä julkaissut analyysijä energiamarkkinoiden tapahtumien taustoista.

Energiakriisi näkyi myös lisääntyneenä keskusteluna sähkön eurooppalaisesta tukkumarkkinamallista ja sen kehittämisestä. Myös EU:ssa laadittiin vuoden aikana energia-kriisin takia uutta sääntelyä, jonka toimeenpanon seurantaan virasto on osallistunut.

Energiavirasto jatkoi eurooppalaisten sähkö- ja maakaasumarkkinoiden edistämistä osallistumalla energia-alan sääntelyviranomaisten yhteistyövirasto ACER:n ja yhteistyöjärjestö CEER:n toimintaan. Lisäksi pohjoismaisella tasolla virasto jatkoi tiivistä viranomaisyhteistyötä NordREG:ssa. Virasto on myös edistänyt sähkö- ja maakaasumarkkinoita yhteistyössä Baltian maiden sääntelyviranomaisten kanssa.

Virasto on priorisoinut aktiivisen osallistumisensa EU- ja muilla kansainvälisillä foorumeilla niihin toimivaltaansa kuuluviin energiamarkkina-asioihin, joissa edistämään ja vaikuttamaan pyrkiminen on Suomelle tärkeää.

Sähkön tukkumarkkinoita virasto on edistänyt toimeenpanemalla EU:n verkkosääntöjä. Virasto on omalla vaikuttamisellaan onnistunut saamaan useita markkinoiden toimivuutta ja läpinäkyvyyttä parantavia muutoksia kantaverkonhaltijoiden sääntelyviranomaisten yhteisesti hyväksyttäväksi lähettämiin ehdotuksiin. Keskeisiä asioita vuoden aikana olivat pohjoismaiseen tasehallintamalliin liittyvät hyväksynyt sekä siirtoihin perustuvaan kapasiteetinlaskentamenetelmän käyttöönoton seuranta.

Energiaviraston vastuulle kuuluvat sähkö- ja maakaasuverkkotoiminnan valvonta ja edistäminen.

Sähkö- ja maakaasuverkot ovat luonnollisia monopoleja. Yhteiskunnallisen merkittävyyden ja monopoliluonteen takia ne ovat erityislainsäädännöllä säänneltyä ja Energiaviraston valvomaan liiketoimintaa. Energiaviraston suorittamassa verkkotoiminnan valvonnassa keskeistä ovat hinnoittelun kohtuullisuus ja toimitusvarmuuden korkea taso.

Hinnoittelun kohtuullisuus arvioidaan kokonaisuutena neljän vuoden välein eikä sille ole asetettu numeerista tavoitearvoa. Energiaviraston tehtävänä on varmistaa verkkopalvelujen hinnoittelun kohtuullisuus ja verkkotoiminnan tehokkuus loppuasiakkaiden näkökulmasta myös siten, että verkonhaltijat pystyvät suorittamaan lakisäätteiset tehtävänsä, esimerkiksi toteuttamaan tarvittavat uudis- ja toimitusvarmuusinvestoinnit.

Virasto vahvisti ja julkisti uudet sähkö- ja maakaasuverkkotoiminnan 6. ja 7. valvontajaksoa koskevien valvontamenetelmät 29.12.2023. Valvontamenetelmien kehittämisessä on käyty laajaa keskustelua sidosryhmien kanssa ja käytetty asiantuntijalausuntoja menetelmien viimeistelyssä. Uusien menetelmien osalta on myös tehty vaikutusarviointia ja nämäkin tulokset on julkaistu.

Sähkönjakelun toimitusvarmuusinvestoinnit etenevät pääsääntöisesti viraston tarkastamien kehittämissuunnitelmien mukaisesti. Virasto seuraa vuosittain toteutuneita investointeja ja raportoinnin perusteella suunnitelmista on jonkin verran poikettu siten, että investointeja on tehty enemmän kuin on suunniteltu. Vuonna 2023 on tehty jälleen merkittävästi korvaus- ja toimitusvarmuusinvestointeja. Seuraavat kehittämissuunnitelmat toimitetaan virastolle kesäkuussa 2024, jolloin saadaan uutta ja tarkempaa tietoa investointien toteuttamisesta.

Gasum Oy:tä koskevan seuraamusmaksuesityksen käsittely on jatkunut korkeimmassa hallinto-oikeudessa vuoden 2023 aikana ja tuomioistuimen päätöstä odotetaan vuoden 2024 alkupuolella.

Viraston edustaja on toiminut ja toimii edelleen CEER:n DS WG:n (*Distribution System Working Group*) puheenjohtajana. Sitä kautta virasto on pystynyt aktiivisesti osallistumaan ja vaikuttamaan sähkön ja maakaasun jakeluverkkotoiminnan valvontaa koskeviin keskusteluihin Euroopan komission sekä eurooppalaisten verkkoyhtiöitä edustavien järjestöjen kanssa ja muiden sidosryhmien kanssa.

Ilmastotavoitteiden toteutumisen edistäminen ja valvonta

Energiaviraston vastuulle kuuluvat päästökaupan, uusiutuvan energian tukijärjestelmien, biopolttoaineiden kestävyyskriteerien sekä energiatehokkuuden politiikkatoimien toimeenpano.

Päästökauppa

EU:n päästökauppaan kuuluvien suomalaisten laitosten yhteispäästömäärä oli 19,0 miljoonaa tonnia hiilidioksidia vuonna 2022¹¹. Päästöt pienivät 1,3 miljoonaa tonnia edelliseen vuoteen verrattuna. Vuonna 2021 kokonaispäästömäärä oli 20,3 miljoonaa tonnia hiilidioksidia ja 19,6 miljoonaa tonnia vuonna 2020. Uusiutuvien, kestävyyskriteerit täyttävien polttoaineiden käyttö päästökauppasektorilla väheni 10,1 prosenttia edellisvuoden tasosta. Maakaasun kulutus laski 54,1 prosenttia edellisvuoteen verrattuna. Turpeen kulutus laski 6,2 prosenttia ja kivihiilen kulutus kasvoi 23,3 prosenttia edellisvuoteen verrattuna. Virasto julkisti vuoden 2022 laitospäätökset toteutuneet päästötiedot EU:n komission määräajan mukaisesti 3.4.2023.

Päästökaupassa viraston tehtävät painottuivat neljännen päästökauppakauden toimeenpanoon ja erityisesti päästökauppadirektiivin muutosten toimeenpanon valmisteluun. Virasto on myös aktiivisesti osallistunut päästökauppalaain uudistamiseen liittyvään työhön tarjoamalla asiantuntija-apua viraston vastuualueelle kuuluvissa kysymyksissä.

Vuonna 2023 virasto antoi päätöksen päästökauppakautta 2021–2030 koskien 30 laitoksen päästöluvan muuttamisesta ja 30 tarkkailusuunnitelman hyväksymisestä. Päästökaupan piiriin tuli 9 uutta laitosta vuonna 2023. Lisäksi Energiavirasto arvioi 13 laitoksen päästömäärän ja käsitteli 83 parannusraporttia sekä 202 tarkkailusuunnitelman muutosta. Päästökaupan laitostarkastuksia ei resurssipulan vuoksi tehty vuonna 2023.

¹¹ Uusimmat tilastotiedot ovat käytössä vuodelta 2022, vuoden 2023 tiedot Energiavirasto julkistaa aikaisintaan 1.4.2024.

Vuonna 2023 virasto käsitteli 49 ilmaisjaon tarkkailumenetelmäsuunnitelman hyväksymis- tai muutoshakemusta. Tuotantotasoraporttien osalta annettiin 128 ilmaisjaon muutospäätöstä.

Vuonna 2023 Energiavirasto toteutti Suomen Kioton pöytäkirjan velvoitteisiin liittyvät siirrot päästökaupparekisterissä sekä laati täsmäytyskauden raportin UNFCC:lle yhteistyössä ympäristöministeriön kanssa. Virasto osallistui aktiivisesti komission rekisteri-asetuksen sekä komission huutokauppa-asetuksen muutoksen valmisteluun.

Vuonna 2023 Energiavirasto on myös valmistellut vuoden 2024 alussa alkavan meriliikenteen päästökaupan sekä polttoaineen jakelun päästökaupan toimeenpanotehtäviä.

Virasto vastaa Suomen päästöoikeusosuuden huutokauppaamisesta, vastaanottaa huutokaupasta saatavat tulot ja ohjaa ne eteenpäin sekä Suomen valtiolle että Ahvenanmaan maakuntahallitukselle. Huutokauppaan liittyvää tiedotus- ja koulutusvelvollisuutta virasto hoiti säännöllisin tiedottein sekä julkaisemalla toteutuneet huutokaupat viraston internetsivuilla. Kappaleessa 1.7.2 taulukossa 14 on tarkemmin esitetty tilastotietoja päästöoikeuksien huutokaupoista.

Uusiutuva energia

Suomen vuodelle 2020 asetettu EU:n laskentasääntöjen mukainen uusiutuvan energian direktiivin 38 prosentin tavoite energian loppukulutuksesta ylitettiin eikä Suomi saa alittaa tätä tasoa vuoden 2020 jälkeen. RED II tavoitteiden asetannassa EU:ssa asetettiin vuodelle 2030 EU:n laajuinen 32 prosentin tavoite, josta Suomelle jyvitetiin arviolta runsaan 50 prosentin tavoite. Fit-For-55 valmiuspaketissa ja siihen liittyvässä uusiutuvan energian direktiivin päivityksessä (RED III) uusiutuvalla energialle esitetään kuitenkin EU:n laajuista 42,5 prosentin tavoitetta, jolloin on luultavaa, että myös Suomelle jyvitetävä indikaatiivinen tavoite tulee nousemaan arviolta noin 60 prosenttiin.

Vuonna 2023 uusiutuvan energian osuus loppukulutuksesta Suomessa oli arviolta noin 50 prosenttia ja tarkentava ennakkotieto tästä saadaan myöhemmin keväällä. Vuoteen 2022 verrattuna uusiutuvan energian käyttö hieman väheni, mutta osuus loppukäytöstä kasvoi. Tämä johtui pääosin Venäjältä tuodun tuontipuun käytön loppumisena ja siten myös puupolttoaineiden käytön vähenemisestä niin sähköntuotannossa kuin lämmityksessäkin. Vesivoiman käyttö lisääntyi edellisvuotta runsaamman sadannan vuoksi ja tuulivoimalla tuotetun sähkön määrä lisääntyi noin 30 prosenttia.

Liikenteen biopolttoaineiden käyttö vuonna 2022¹² oli energiasisällöltään noin 6,4 terawattituntia, kun se vuotta aiemmin oli noin 7,9 terawattituntia. Muutos johtui pääosin siitä, että Suomessa valmistettuja biopolttoaineita käytettiin kotimaassa aiempien vuosien vähemmän biopolttoaineiden jakeluvuorituksen osuuden alentamisen vuoksi. Viime vuoden käyttömäärästä ei ole vielä tilastotietoja, mutta jakeluvuorituksen osuuden taso säilytettiin viime vuonna 13,5 prosentissa.

Viraston uusiutuvan energian edistämisen ja valvonnan tehtävät painoutuivat viime vuonna EU-sääntelystä ja kotimaan energiapolitiikasta johdettuihin tehtäviin. Kestävyyssuhteiden laajennettua kiinteisiin biomassoihin aloitettiin kestävyysjärjestelmien hyväksymiskäsittelyt ja uusiutuvan energian alkuperäjärjestelmässä käynnistyi ensimmäinen varsinainen toimeenpanovuosi. Lisäksi jatkettiin jakeluvuorituksen valvonnan tehtäviä, joita koskevaa lakia muutettiin myös viime vuonna ja tämän toimeenpano työllisti virasto erityisesti loppuvuonna.

¹² Uusimmat tilastotiedot ovat käytössä vuodelta 2022.

Voimavaroja käytettiin myös tuotantotuen preemiolaitosten hyväksymispäätösten käsittelyyn ja tuotantotuen valvonnan kehittämiseen. Niin ikään liikenteen infrastruktuurituessa järjestettiin yksi tarjouskilpailukierros, jonka tarjouskäsittelyyn osallistui useita viraston asiantuntijoita. Aiempien tarjouskierrosten voittaneiden hankkeiden maksatushakemuksia käsiteltiin manuaalisesti, koska maksatuskäsittelyn automatisointiin ei voitu osoittaa resursseja. Lisäksi kehitettiin biomassojen kestävyuden osoittamiseen tarkoitettua sähköistä asiointia (*KEKRI*) ja tieliikenteen infrastruktuurituen tarjouskilpailun sähköistä asiointijärjestelmää (*TAKILA*) tarjousten jättämisen osalla.

Tuotantotuen valvonnassa keskityttiin todentajien hyväksymispäätösten ja tuotantoselvitysten varmennuksiin. Virasto valvoo myös lakia biopolttoaineista ja bionesteistä sekä viime vuonna huolehti myös polttoaineiden laadun raportointien vastaanottamisesta ja raporttien tarkistamisesta. Polttoaineiden laatua koskeva ja EU:n komissiolle tehty raportointi hoidettiin ympäristöministeriön kautta.

Uusiutuvilla energialähteillä tuotetun sähkön alkuperätakuulain mukaisesti virasto julkaisi alkuperältään varmentamattoman sähkön jäännösjakauman kesällä 2023. Jäännösjakauma tulee ilmoittaa sähkön myynnin edistämisaineistoissa ja markkinoinnissa uusiutuvilla energialähteillä varmentamattoman sähkön osalta. Virasto jatkoi myös sähkön alkuperätakuulain valvontaa, mutta ei resurssipulan vuoksi kyennyt tekemään yhtään sähkön myyjiin kohdistunutta valvontapäätöstä. Vuoden 2023 aikana alkuperätakuulain tehtävät painoutuivat rekisterinpitäjien (Fingrid ja Gasgrid) neuvontaan ja valvontaan sekä lämmityksen alkuperätakuurekisterin toiminnallisuuden testaamiseen sekä tilinhaltijoiden ja alkuperätakuulaitosten hyväksymishakemusten käsittelyyn.

Uusiutuvan energian asentajien kouluttajien hyväksymistä koskevan lain mukaisesti virasto osallistui uusiutuvan energian koulutustoimikunnan työhön, ja viraston asiantuntija toimi viime vuonna toimikunnan puheenjohtajana. Lisäksi virasto teki uusiutuvan energian politiikkatoimien vaikutusarviontien taustaksi tukiin liittyviä taloudellisia laskelmia ja valmisteli raporttia uusiutuvan energian tukihuutokaupan vaikuttavuudesta. Virasto jatkoi myös uusiutuvan energian ja energiatehokkuuden informaatio-ohjauksen tehtävien toimeenpanoa, johon oman tehtäväkokonaisuutensa muodosti Motiva Oy:ltä tilatun *Energiatyöohjelma 2023* suuntaaminen ja seuranta uusiutuvan energian informaatio-ohjauksen osalta. Niin ikään virasto huolehti uusiutuvan energian vakiintuneista raportoinneista ja seurannoista, kuten tuulivoiman tuotantokustannusten seurannasta.

Liikenteen vaihtoehtoisten käyttövoimien eli infrastruktuurituen tarjouskilpailu järjestettiin keväällä 2023 ja tarjouskilpailun päätökset annettiin kesäkuussa. Vuonna 2023 tukiohjelman toimeenpanoon käytettiin viraston omien resurssien lisäksi EU:n elpymisvälineen (*RRF*) resursseja. Tukea on haettava 22 kuukauden kuluessa tarjouskilpailussa annetun päätöksen jälkeen.

Eriolaisiin uusiutuvan energian tai siihen liittyviin työryhmiin osallistui viime vuonna viisi viraston asiantuntijaa. Perinteinen ja odotettu uusiutuvan energian ajankohtaispäivä järjestettiin kahden vuoden tauon jälkeen tammikuussa 2023.

Energiaintensiivisen teollisuuden sähköistämistuki

Viraston vastuulle kuuluvat myös energiantensiivisen teollisuuden määräaikaisen (2022–2025) sähköistämistukijärjestelmän toimeenpanotehtävät. Viime vuonna tukea maksettiin toisen kerran ja myös vastaanotettiin tuen käyttöä koskevat suunnitelmat, joita koskevat päätökset tullaan antamaan vuoden 2024 keväällä.

Tuki on suunnattu EU:n komission määritelmien mukaisesti merkittävän hiilivuotoriskin toimialoille. Ne ovat energia- ja vienti-intensiivisiä ja niiden käyttämän sähkön hintaan vaikuttaa päästökauppa. Tuen tavoitteena on ehkäistä hiilivuotoriskiä, turvata teollisuuden kustannuskilpailukykyä ja ohjata yrityksiä kehittämään teollista tuotantoaan hiilineutraalimmaksi. Yritysten on käytettävä myönnetystä tuesta vähintään puolet hankkeisiin, joilla ne vähentävät tuotannon kasvihuonekaasupäästöjä.

Vuonna 2023 tukea maksettiin vuoden 2022 tietoihin perustuen 118 miljoonaa euroa 27 yrityksen yhteensä 49 laitokselle. Metsäteollisuuden 33 laitokselle maksettiin tukea 64,8 miljoonaa euroa, metalliteollisuuden seitsemälle laitokselle 34,4 miljoonaa euroa ja kemianteollisuuden yhdeksälle laitokselle 18,4 miljoonaa euroa. Suurin yksittäinen tukea saanut yritys on UPM-Kymmene Oyj, jonka kuudelle laitokselle maksettiin tukea yhteensä 18,3 miljoonaa euroa.

Sähköistämistuen laskennassa käytetään muun muassa laitosten sähkönkulutusta ja tuen määräytymisvuoden päästöoikeuden termiinihintaa, joka oli 53,65 euroa hiilidioksiditonnilta. Tuella on asetettu enimmäismäärä ja vuosina 2024–2026 tukea maksetaan yhteensä korkeintaan 150 miljoonaa euroa vuodessa.

Energiatehokkuus

Vuoden 2023 energiatehokkuuden ja uusiutuvan energian edistämistoiminnan ytimenä toimi Motiva Oy:ltä tilattava Energiatyöohjelma 2023, jonka 4,1 miljoonan euron rahoituspäätös saatiin Energiavirastossa valmiiksi 15.2.2023. Vuoden 2024 toiminnan suunnitteluprosessi käynnistyi toukokuussa 2023, ja tältä pohjalta valmisteltu Motiva Oy:n tarjous Energiatyöohjelma 2024 toimitettiin projektisuunnitelmien virastolle 22.12.2023.

Vapaaehtoisten energiatehokkuussopimusten järjestelmä on keskeisin energiatehokkuuden politiikkatoimi Suomessa. Käynnissä olevan kauden 2017–2025 energiatehokkuussopimukset ovat täysimääräisesti toimeenpanossa ja raportoidut vuotuiset energiansäästötulokset erittäin hyvällä tasolla. Uuden sopimuskauden valmistelutyöt on aloitettu syyskuussa järjestäytymällä työ- ja elinkeinoministeriön ja Motivan kanssa sekä järjestämällä alustavia keskusteluita liittojen kanssa.

Sopimustoiminnan painopiste on liittyneiden toimeenpanoa tukevissa ja aktivoivissa tehtävissä, prosessinomaisissa sopimustoiminnan toimeenpanoa tukevissa tehtävissä sekä eri sopimusalueiden yhteishankkeissa. Vuosille 2022–2023 saadut lisämäärärahat on kanavoitu sopimustoiminnan toimeenpanoon ja sen tehostamista tukeviin nykyisiin vahvistaviin tai kokonaan uusiin asioihin, joiden tavoitteena on nostaa energiansäästön tulostasoa. Viime vuonna energiatehokkuutta parantavia toimia ja säästöjä raportoitiinkin ennätysellinen määrä. Vuoden 2023 aikana sopimustoiminnassa otettiin käyttöön mm. verkkokoulutus (Energiatehokkuussopimukset, Liittyneen opas) sekä sopimusyritysten kanssa yhdessä tuotetut ja testatut energiatehokkuuden tarkastuslistat.

Energiatehokkuuden rahoituksen toimintaympäristöä seurattiin osallistumalla kestävän rahoituksen tietohubi ja pyöreä pöytä -projektin yhteistyöhön ja tiedonvaihtoon. Vuoden 2023 aikana julkaistiin myös rahoituksen tietopalvelu, johon on koottu ja kootaan erityisesti yrityksille ja kunnille tietoa energiatehokkuuden parantamiseen ja korjausrakentamiseen suunnatuista tuista, avustuksista sekä muista rahoitusmahdollisuuksista.

Energiakatselmustoiminnan osalta virasto järjesti yrityksen energiakatselmuksen vastuuhenkilökoulutustilaisuudet helmikuussa, kesäkuussa ja marraskuussa. Vastuuhenkilö-

löpätevyyksiä myönnettiin 62 henkilölle. Suurten yritysten pakollisten energiakatselmusten II valvontajakson (2020–2023) neljännen vuoden valvonta toteutui suunnitelman mukaisesti. Valvontatoimet saatiin päätettyä joulukuun loppuun mennessä. Valvottavana oli 16 suurta yritystä tai konsernia. Vapaaehtoisten katselmusten puolella jatkettiin energiatehokkuussopimukseen kuuluville yrityksille tarkoitetun syväselvityksen ja kaikille avoimen täsmäkatselmuksen kokeiluja. Vuoden 2023 aikana jatkettiin myös kunnille tarkoitettua jatkuvan parantamisen (JaPa) katselmusmallin kokeilua sekä käynnistettiin katselmuskoulutus uudistuksen suunnittelu ja uuden energiatehokkuus-työkalun testausprojekti.

Osana energiatyöohjelmaa Motivalta tilataan kuluttajien energianeuvonnan toimia. Vuonna 2023 neuvonnan kysyntä palasi erittäin kiireistä vuotta 2022 edeltäneelle tasolle. Energianeuvontaan on vuoden 2023 aikana tullut kysymyksiä eniten liittyen päälämmitysjärjestelmiin (ilma-vesilämpöpumppu/maalämpöpumppu), ilmalämpöpumpuihin ja aurinkosähköön. Valtakunnallinen energianeuvonnan vuosipäivä lokakuussa keräsi maakunnissa hyvän osanoton. Neuvonnan strateginen ryhmä on käsitellyt muiden ajankohtaisten asioiden lisäksi energiatehokkuusdirektiivin toimeenpanon suunnitteluun liittyviä asioita. Myös neuvonnan kehittämissäryhmä on aktiivisesti etsinyt tapoja kehittää yhä vaikuttavampaa neuvontaa. Neuvontatoimien raportointi ja tulosarviointi toteutuivat onnistuneesti. Teemallisesti vuoden aikana esillä olivat kulutusjoustoasiat, mutta myös energian säästämisestä asuntojen ja tilojen lämmitykseen annettiin paljon neuvoja.

Energiatehokkuuden ja uusiutuvan energian viestinnän ja tiedonvaihdon osalta kulunut vuosi sujui suunnitellusti. Energia-asiat keskusteluttavat yhteiskunnassa yhä enemmän ja Motivan asiantuntijat vastasivat useisiin median yhteydenottoihin. Energiamerkintä-asiat ovat systemaattisesti olleet esillä viestinnässä. Energiansäästöviikko järjestettiin 27. kerran. Viikolla teemana oli vahva painotus kulutusjoustoan. Energiavirasto vietti viikkoa kolmatta kertaa. Motiva teetti kyselyn suomalaisten energia-asenteista, kyselyn tuloksista ilmeni vahva halukkuus energian säästöön. Halukoneoptimoinnilla Motivan sivuilla olevien energiatehokkuussisältöjen näkyvyyttä varmistettiin. Koulutustoimijoiden kanssa yhteistyö jatkui edelleen Harkka-hankkeen muodossa antaen ammattikorkeakoulujen tekniikan alalla opiskeleville harjoitustyömahdollisuuksia kotitalouksien energiankäytön analysoinnissa. Projektissa tuettiin energia-alan näkyvyyttä koulutus-alana mm. opinto-ohjaajia motivoiden. BEHAVE-konferenssissa esiteltiin Astetta Alemmas -kampanjan tuloksia ja löydettiin uusia käytänteitä politiikkatoimien suunnittelun ja energianeuvonnan tueksi.

Energiatehokkuusdirektiivin (EED) osalta virasto jatkoi trilogivaiheeseen edenneen direktiivineuvottelun asiantuntija-apuja on-line periaatteella sekä sijaisti työ- ja elinkeinoministeriötä Neuvoston energiatyöryhmässä vuoden 2023 alusta maaliskuussa saavutettuun poliittiseen yhteisymmärrykseen saakka. Pj-maan kompromissiehdotuksiin liittyen virasto päivitti analyyseja ehdotettujen veloitteiden vaikutuksista ja kustannuksista. Virasto teki tiivistä yhteistyötä ympäristöministeriön vastuuvirkamiesten kanssa liittyen rakennusten energiatehokkuusdirektiivin (EPBD) neuvotteluihin. EED:ssä ja EPBD:ssä on useita ristiinkytkentöjä, joiden osalta koordinaatio ja tiedonvaihto on välttämätöntä. EED:n energiakatselmusvelvoite on kytketty myös useaan muuhun Fit for 55 -paketin säädösvalmisteluun. Toukokuusta vuoden loppuun saakka virasto oli laajasti ja tiiviisti mukana TEM:n johdolla toimivan EED-työryhmän työskentelyssä, kantaen päävastuun sen alaisuudessa toimivista artiklakohtaisista asiantuntijaryhmistä. Virasto resursoi lisäksi *Energiatyöohjelma 2023*:n puitteissa Motivan antamaan kaiken tarvittavan asiantuntemuksensa EED-työryhmän ja asiantuntijaryhmien käyttöön. Virasto on ollut aktiivinen käymään veloitteiden toimeenpanoon liittyviä keskusteluja muiden jäsenmaiden kollegoiden kanssa.

Energiavirasto vastaa ekosuunnittelu- ja energiamerkintädirektiivien perusteella annettujen tuoteryhmäkohtaisten asetusten valmistelusta muiden kuin rakennustuotteiden osalta, viranomaisviestinnästä sekä kaikkia tuoteryhmiä koskevista horisontaaliasioista. Ekosuunnittelun osalta vuonna 2023 valmisteltiin komission antaman työohjelman mukaisesti useita uusia asetuksia ja sekä katselmoitiin vanhoja asetuksia uudelleen. Virasto osallistui myös aktiivisesti uuden ekosuunnitteluasetuksen valmisteluun. Sidosryhmille viestintää toteutettiin mm. ekosuunnittelu.info -verkkosivujen kautta sekä suorien sidosryhmäkontaktien avulla.

Energianhallintaan liittyvien standardien osalta Energiavirasto oli jäsenenä METSTA:n energianhallinnan kansallisessa komiteassa ja ekosuunnitteluun liittyen SESKO:n komiteassa SK 111 sähkö- ja elektroniikkalaitteiden ympäristönäkökohdista.

Alueellisen energianeuvonnan toteutus jatkui suunnitellusti kaikissa 18 Manner-Suomen maakunnassa. Keväällä kilpailutettiin toinen, koko maan kattava hankinta. Hankinta toteutettiin onnistuneesti, kaikkiin maakuntiin saatiin kriteerien mukaiset neuvot. Aiemman hankinnan optiovuodet myös edelleen jatkuivat. Neljän toimintavuoden aikana (05/2019–04/2023) on neuvottu henkilökohtaisesti lähes 8 500 kansalaista, kuntaa tai pk-yritystä energiatehokkuuden edistämiseen ja uusiutuvan energian lisäämiseen liittyen. Energianeuvontaa saaneille kuluttajille toteutetaan kaksi kertaa vuodessa kyselytutkimus. Syksyllä tehdyssä viimeisimmässä kyselytutkimuksessa neuvonnan suositteluhaluus on korkealla tasolla 4,1 asteikolla 1–5.

Energiavirasto jatkoi huhtikuussa 2022 käynnistettyä Astetta alemmas-kampanjaa *Energiatyöohjelma 2023*:een sisällytetyllä Projektillä Pukkiolla (203 200 euroa). Tavoitteena oli varmistaa kampanjan keskeytymätön toiminta lämmityskauden loppuun saakka sekä varautua rajatumpiin viestintätoimiin syksyllä. Kampanjalla vaikutettiin merkittävästi siihen, että Suomessa vältettiin sähkökatkot lämmityskaudella 2022–2023. Erinomaisten tulosten ja laajan kansainvälisen medianäkyvyyden ohessa Astetta alemmas-kampanja palkittiin vuoden parhaana ”Kriisi- ja poikkeustilanteet” viestintäkampanjana. Koko lämmityskauden 2022–2023 aikana saavutettiin yli 4 TWh säästö sähkönkulutuksessa, mikä sen aikaisella hintatasolla tarkoitti lähes miljardin euron kustannussäästöjä.

1.5.1 Suoritteiden määrät ja aikaansaadut julkishyödykkeet

Viraston palvelukykyä voidaan yleisellä tasolla suuntaa antavasti arvioida myös asiakirjahallintojärjestelmän suoritemäärien perusteella. Seuraavassa on esitetty vuosina 2022 ja 2023 päätetyt (taulukko 7) ja vireille tulleet (taulukko 8) asiat vastuualueittain.

Taulukko 7 Päätetyt asiat vuosina 2022 ja 2023

Toiminto	2022 kappaletta	2023 kappaletta	Osuus 2023 prosenttia	Muutos 2022–2023 prosenttia
Sähkö- ja maakaasumarkkinat	286	559	17	95
Päästökauppa	1606	1406	43	-12
Uusiutuva energia	610	867	27	42
Energiatehokkuus	98	145	4	48
Muut ¹³	309	289	9	-6
Yhteensä	2909	3266	100	12

Taulukko 8 Vireille tulleet asiat vuosina 2022 ja 2023

Toiminto	2022 kappaletta	2023 kappaletta	Osuus 2023 prosenttia	Muutos 2022–2023 prosenttia
Sähkö- ja maakaasumarkkinat	454	1171	29	158
Päästökauppa	1219	1417	35	16
Uusiutuva energia	608	970	24	60
Energiatehokkuus	101	144	4	43
Muut ¹⁵	311	316	8	2
Yhteensä	2693	4018	100	49

Vuonna 2023 virastossa päätettiin yhteensä 3266 asiaa, eli noin 12 prosenttia edellisvuotta enemmän. Uusia asioita tuli vireille yhteensä 4019, mikä tarkoitti liki 50 prosentin lisäystä edelliseen vuoteen nähden.

1.5.2 Palvelukyky sekä suoritteiden ja julkishyödykkeiden laatu

Viraston onnistumista asiakastyössä mitataan muun muassa vuosittain tehtävällä sidosryhmäkyselyllä. Virasto seuraa palvelukykyään myös muutaman vuoden välein tehtävällä itsearviointilla. Näistä saatu palaute antaa osaltaan suuntaa tavoitteille, joita kohti virastoa kehitetään.

Sidosryhmäkysely

Energiavirasto teetti loppuvuodesta 2023 *Luottamus & Maine* -tutkimuksen jatkona kolmen edellisen vuosien tutkimuksille. T-Median toteuttama tutkimus kartoitti suuren yleisön näkemystä julkishallinnon organisaatioiden maineesta. Virastossa on vuodesta 2021 alkaen systemaattisesti panostettu viestinnän kehittämiseen, mikä on näkynyt mainemittarin myönteisenä kehittymisenä parin viime vuoden aikana.

Tutkimuksen mukaan suuri yleisö ei tunne Energiavirastoa ja sen tehtäviä kovin laajasti, vaikka tunnettuus on aiemmasta hieman kohentunut. Edelleen virasto tunnetaan pääasiassa valvontaviranomaisena sähkөөn liittyen. Arvio viraston maineesta nousi 3.27

¹³ Muut asiat käsittävät talous- ja henkilöstöasiat sekä viraston yleiset ja kansainväliset asiat.

pisteeseen edellisvuoden 3.19 pisteestä arviointiasteikolla 1–5. Mainearvio koostui kahdeksasta osa-alueesta, joista eniten nousivat tuotteet ja palvelut, johto sekä hallinto. Vahvimmat maineen osatekijät olivat talous, vastuullisuus ja näkemys virastosta työpaikkana.

Vuosi 2023 oli edelleen Venäjän hyökkäyssodan takia aiheutuneen eurooppalaisen energiakriisin jälkimainingeissa poikkeuksellisen vaikea energiamarkkinoilla. Viraston maineen hienoista parantumista voikin pitää tässä toimintaympäristössä hyvänä suoritukseena. Parantuneessa arviossa näkyy viraston vuonna 2021 aloittamana viestinnän järjestelmällinen kehittäminen, jossa pääpainona ovat aktiivinen, monipuolinen, ammattitaitoinen ja ymmärrettävä viestiminen viraston tehtävistä ja niissä onnistumisesta. Virasto jatkaa tätä viestinnän kehittämistä myös tulevina vuosina osana uuden strategiansa toimeenpanoa yhtenä kolmesta strategian painopistealueesta.

Itsearviointi

Itsearviointi tehdään Energiavirastossa muutaman vuoden välein. Vuonna 2023 itsearviointia ei tehty.

Muita toimenpiteitä palvelukyvyn kehittämiseksi

Energiavirasto tapaa sidosryhmiään ajankohtaispäivillä ja teemakohtaisissa infotilaisuuksissa. Vuonna 2023 virasto järjesti pandemian jälkeen jälleen tilaisuuksia läsnätilaisuuksina. Suurin osa varsinkin lyhyemmistä tilaisuuksista järjestettiin edelleen helposti saavutettavina webinaareina, ja ne keräsivät runsaasti osanottajia eri puolilta Suomea. Näitä tilaisuuksia järjestivät kaikki viraston viisi substanssivastuuryhmää. Viraston järjestämät tilaisuudet ovat sidosryhmien antaman palautteen perusteella toimiva ja arvostettu ajankohtaisviestinnän ja vuorovaikutuksen kanava.

1.6 Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

Energiaviraston henkisten voimavarojen hallinnalle ja kehittämiselle on tulossopimuksessa asetettu kaksi tavoitetta ja näille yhteensä kolme numeraalista mittaria. Taulukossa 9 on esitetty näiden (tavoitteet 4 ja 5) ja muiden keskeisten henkisten voimavarojen hallintaan ja kehittämiseen liittyvien tunnuslukujen kehitys vuosina 2021–2023.

Taulukko 9 Henkisten voimavarojen hallintaa ja kehittämistä kuvaavia tunnuslukuja vuosina 2021–2023¹⁴

HENKILÖSTÖMÄÄRÄ	2021	2022	2023
Henkilöstön lukumäärä vuoden lopussa, henkilöä (naisia/miehiä)	100 (53/47)	102 (53/49)	111 (59/52)
Henkilöstön lukumäärän muutos edelliseen vuoteen, prosenttia	11,1	2,0	8,8
Tavoite 5 ¹⁵ : Henkilötyövuodet, htv (tavoite v.2023 oli 100)	91,7	97,0	104,3
Koko henkilöstön keski-ikä, vuotta	39,0	38,4 ¹⁶	38,5
Ylemmän korkeakoulu- ja yliopistotason tutkinnon suorittaneiden osuus henkilöstöstä, prosenttia	80,0	82,4	71,2
Tutkijakoulutuksen suorittaneiden osuus henkilöstöstä, prosenttia	7,0	3,9	6,3
Vakinaisen henkilöstön lukumäärä vuoden lopussa, henkilöä	75	84	83

¹⁴ Taulukon luvut on muutettu täsmäämään Tahti-lukuja sekä ilmoitetut tiedot päivitetty Valtiokonttorin ohjeistuksen mukaiseksi.

¹⁵ Tavoitteiden numerointi vastaa tulossopimuksen numerointia.

¹⁶ Miesten keski-ikä vuonna 2023 oli 39,1 vuotta ja naisten 38,1 vuotta.

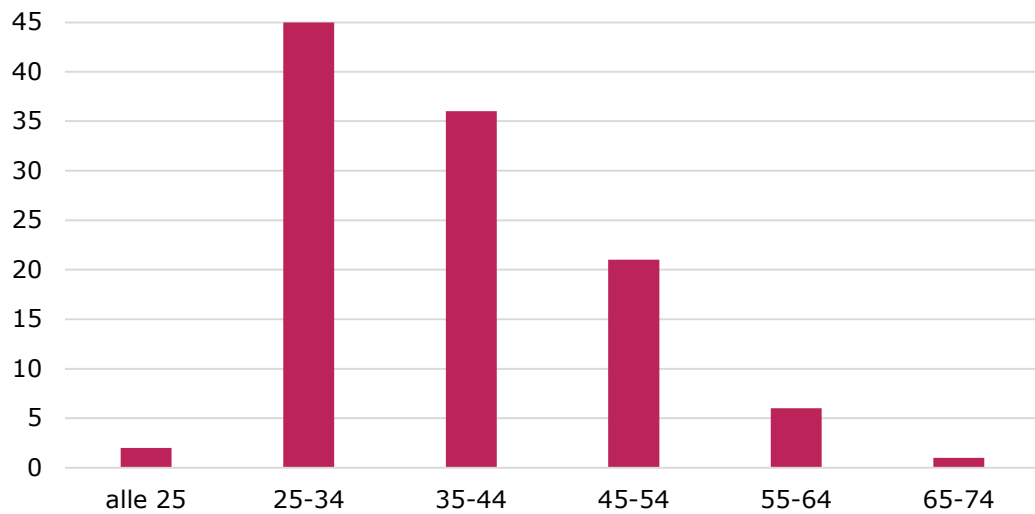
Vakinaisen henkilöstön osuus henkilöstöstä vuoden lopussa, prosenttia	75	82,4	74,8
Määräaikaisen henkilöstön lukumäärä vuoden lopussa, henkilöä (n/m)	25 (19/6)	18 (13/5)	28 (20/8)
Määräaikaisten osuus koko henkilöstöstä vuoden lopussa, prosenttia	25	17,6	25,2
Kokoaikaisen henkilöstön lukumäärä vuoden lopussa, henkilöä	91	97	104
Kokoaikaisten osuus koko henkilöstöstä vuoden lopussa, prosenttia	91	95,1	93,7
Osa-aikaisen henkilöstön lukumäärä vuoden lopussa, henkilöä	9	5	7
Osa-aikaisten osuus koko henkilöstöstä vuoden lopussa, prosenttia	9	4,9	6,3
HENKILÖSTÖKULUT	2021	2022	2023
Kokonaistyövoimakustannukset ¹⁷ , euroa	7 073 628	7 460 692	8 454 443
Tehdyn työajan palkkojen prosenttiosuus palkkasummasta, prosenttia	82,0	81,3	80,5
Välilliset työvoimakustannukset, euroa	2 276 395	2 449 093	2 877 616
Välillisten työvoimakustannusten prosenttiosuus tehdyn työajan palkoista, prosenttia	47,5	48,9	51,6
Palkkasumma, euroa	5 849 750	6 167 780	6 954 443
Tehdyn työajan osuus säännöllisestä vuosityöajasta, prosenttia	85,7	84,4	83,6
TYÖHYVINVOINTI	2021	2022	2023
Tavoite 4: VMBaron työtyytyväisyysindeksi, asteikko 1-5 (tavoite v. 2023 oli yli 3,9)	3,9	4,0	4,0
Tavoite 4: VMBaron innovointikyvykkyys -indeksi, asteikko 1-5	3,9	4,0	4,0
VMBaron johtaminen -indeksi, asteikko 1-5	3,9	3,9	3,9
Lähtövaihtuvuus, prosenttia	7,8	5,0	6,3
Tulovaihtuvuus, prosenttia	6,8	8,0	13,0
Sairauspoissaolot, työpäivää/henkilötyövuosi	4,0	6,5	6,7
Työtyytyväisyyden edistäminen, euroa/hyv	741	537	531
Työkunnon edistäminen, euroa/hyv	255	328	335
Työterveyshuollon kustannukset, euroa/hyv	619	490	760
OSAAMINEN JA MUU AINEETON PÄÄOMA	2021	2022	2023
Koulutus ja kehittäminen, työpäivää/hyv	0,5	0,7	2,7
Koulutus ja kehittäminen, euroa/hyv	544	580	1358

Henkilöstön lukumäärä ja henkilötyövuodet kasvoivat vuonna 2023 selvästi edellisvuoteen nähden. Kasvussa näkyy uuden määräaikaisen sähköhyvityslain vaikutus, koska sähköhyvitysten käsittelyä varten on rekrytoitu viisi määräaikaista henkilöä. Näiden henkilöiden palkkamenot katetaan tähän erikseen varatusta erästä.

Virastossa tehtiin paljon rekrytointeja vuoden 2023 aikana. Tavoitteena on ollut saada vakituisia virkoja täytettyä. Tässä onkin onnistuttu, sillä avoimia virkoja on vähemmän, kuin edellisenä vuonna. Sen sijaan vakituinen henkilöstö on hyödyntänyt henkilökierron mahdollisuuksia ja jäänyt virkavapaalle. Näin ollen vakituisen henkilöstön määrä on faktisesti vähentynyt, sillä virkavapaalla olevien tilalle on rekrytoitu määräaikaista henkilöstöä. Vuoden 2023 joulukuussa 11 henkilöllä oli lepäävä palvelussuhde, kun edellisenä vuonna 2022 lepäävä palvelussuhde oli 6 henkilöllä. Toisaalta rekrytoinnit ovat pääasiassa onnistuneet hyvin, ja niiden kautta on saatu virastolle lisää erinomaisia työntekijöitä. Tässä apuna on toiminut myös panostaminen rekrytointiin ja työnantajakuvan kehittämiseen mm. rekrytointi-ilmoittelun kautta.

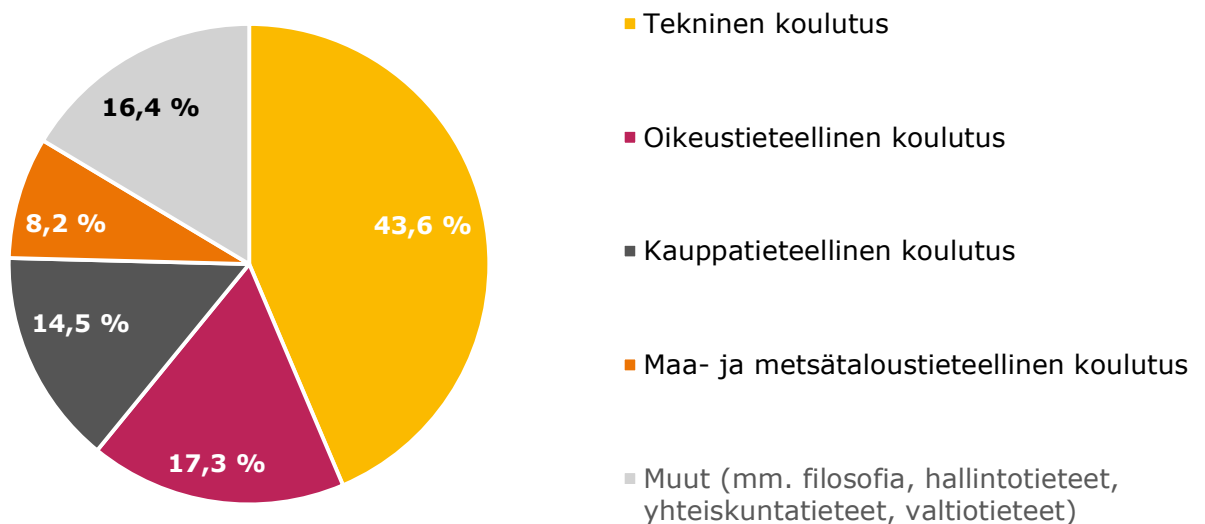
Viraston henkilöstö on melko nuorta, keski-ikä on 38,5 vuotta. Kuvassa 7 on nähtävissä viraston henkilöstön ikäjakauma.

¹⁷ Kokonaistyövoimakustannukset sisältävät palkkasumman lisäksi tulosperusteiset lisät, luontoisetuudet, henkilöstösivukulut sekä muut välilliset henkilöstöön liittyvät kustannukset.

Kuva 7 Henkilöstön ikäjakauma vuonna 2023

Henkilöstössä korostuvat neljä koulutustaustaa – tekninen, oikeustieteellinen, kauppatieteellinen sekä maa- ja metsätaloustieteellinen. Henkilöstön koulutustaustat on esitetty kuvassa 8.

Kuva 8 Henkilöstön koulutustaustat vuonna 2023 (% henkilöstöstä)

Energiavirastossa on viety eteenpäin osaamisen kehittämistä. Intran ja Teamsin avulla on lisätty tiedonkulkua kehittämällä alustoja, joissa voi käydä keskustelua ja hakea ohjeita osaamisen ja oppimisen teemoista. Lisäksi virasto on järjestänyt koulutusta mm. tekoälystä ja järjestelmävastaavien projektijohtamisesta. Vuonna 2023 virastossa järjestettiin myös yhteisen työn ja kiireen hallinnan valmennusta. Koetun kiireen rinnalle

pyrittiin muun muassa virkistyspäivässä järjestämään tilaa tutustumiselle ja rauhoittumiselle sekä harjoiteltiin mm. mindfulness-metodeja. Panostus näkyy myös kustannusten nousuna. Lisäksi koulutukseen käytetyt päivät per htv ovat lisääntyneet, mutta tässä on myös tehty toimintatavoissa ryhtiliike, eli koulutusten merkitsemisen suhteen on annettu tarkemmat ohjeet niiden kirjaamisessa Kiekun poissaoloina.

Työtyytyväisyyskyselyssä kokonaistyytyväisyys pysyi käytännössä samana edellisvuoteen verrattuna. Viraston kokonaistyytyväisyysindeksi vuonna 2023 oli 4,0, joka on korkeampi kuin valtiolla keskimäärin (3,7). Suurimmassa osassa kyselyn osa-alueissa oli hienoista laskua, mutta muutamat selvät nousut pitivät tuloksen ennallaan. Merkittävästi positiivisen suuntaan oli kehittyneet oma rakentava osallistuminen ja vaikuttaminen työyhteisössä, työskentelyvälineet tuloksellisessa työskentelyssä, uusien työ- ja toimintatapojen hyödyntäminen työssä sekä työpaikan arvojen tunteminen. Eniten kritiikkiä sai esihenkilötyö, mutta VMBaron vastausajan jälkeen virastossa käynnistettiin esihenkilökokeilu, jossa kaksi tiiminvetäjää kokeilee esihenkilönä toimimista. Tämän kokeilun tulokset arvioidaan syksyllä 2024. Tämän esihenkilökokeilun lisäksi Hallintoryhmässä perustettiin tiimit työn organisoimiseen ja johtamisen kehittämiseksi. Myös Markkinat-ryhmän tiimijakoa suunniteltiin uusiksi ja muutos tuli voimaan 1.1.2024.

Vuonna 2022 virastossa sattui muutama tapaturma kodin ja työn välisellä matkalla. Niinpä vuonna 2023 järjestettiin pienimuotoinen työmatkakampanja, jonka tavoitteena oli vähentää tapaturmia ja lisätä tietoisuutta siitä, milloin työtapaturmat todennäköisimmin tapahtuvat. Kampanjassa jaettiin henkilöstölle heijastimia ja pidettiin teemakahvit, jossa käytiin keskustelua Tapaturmavakuutuskeskuksen tilastoiden pohjalta työtapaturmiin vaikuttavista tekijöistä.

Energiavirastossa panostettiin myös yhteistyöhön työterveyshuollon kanssa. Vuonna 2023 oli jälleen säännöllisten terveystarkastusten vuosi, koska aiemmin pienessä virastossa terveystarkastukset pyrittiin tekemään kaikille samana vuonna. Niistä kuitenkin sovittiin, että jatkossa kolmen vuoden välein tehtävien tarkastusten kierto muuttuu henkilökohtaiseksi ja se lähtee työhöntulotarkastuksesta. Näin tasoitetaan työterveyshuollon kustannuksia siten ettei joka kolmas vuosi näy kustannusten nousua terveystarkastuksista johtuen, vaan kulut tasoittuvat useammalle vuodelle. Työterveyshuollon kanssa järjestettiin myös ensiapukoulutukset keväällä.

Vuonna 2023 päivitettiin Energiaviraston tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma. Suunnitelman pohjana olevan arvioinnin perusteella tasa-arvo ja yhdenvertaisuus on virastossa erittäin hyvä, mutta silti tekemistä vielä riittää.

1.7 Tilinpäätösanalyysi

1.7.1 Rahoituksen rakenne

Energiaviraston toiminta rahoitetaan pääosin valtion talousarvion määrärahoilla. Virastolle on myönnetty määrärahaa lähinnä kulutus- ja siirtomenoihin. Siirtomenojen osuus on ylivoimaisesti suurin, vuonna 2023 noin 95 prosenttia. Muita menoja varten virasto sai hakemuksesta määrärahaa 10 000 euroa.

Kulutusmenoihin oli vuoden 2023 talousarviossa osoitettu yhteensä 16,2 miljoonaa euroa, missä on kasvua noin 12 prosenttia edelliseen vuoteen nähden. Siirtomenoihin puolestaan oli osoitettu yhteensä 292 miljoonaa euroa. Kasvua edellisvuoteen nähden oli 185 prosenttia. Tämä selittyy etenkin sillä, että uusituvan energian tuotantotukiin oli vuonna 2022 osoitettu rahoitusta ainoastaan 2,4 miljoonaa euroa korkean sähkönhinnan takia, kun taas vuonna 2023 uusiutuvan energian tuotantotukiin oli osoitettu lähes

141 miljoonaa euroa. Myös sähköisen liikenteen ja biokaasun infrastruktuurin edistämiseen ja energiaintensiivisen teollisuuden sähköistämistukeen oli osoitettu määrärahaa vuotta 2022 enemmän. Lisäksi virastolla oli vuonna 2023 käytettävissä rahoitusta myös takautuvasti maksettaviin sähköhyvityksiin.

Kulutusmenot (01–29)

Kulutusmenoihin myönnetty määräraha on osoitettu lähinnä kahdelle momentille:

- *Energiaviraston toimintamenot* -momentille 32.01.09.; ja
- *Energiatehokkuuden ja uusiutuvan energian käytön edistäminen* -momentille 32.20.20.

Toimintamenoihin virastolla oli kokonaisuudessaan vuonna 2023 käytössään 13 646 415 euroa, mikä on noin 1,3 miljoonaa euroa enemmän kuin vuotta aiemmin (2022 yhteensä 12 367 891 euroa). Vuoteen 2022 verrattuna määräraha nousi 1 428 000 eurolla josta väliaikaisen sähköhyvityksen toimeenpanoon oli varattu-eränä osoitettu 650 000 euroa, ja siirtomäärärahaa oli käytössä 1 474 777 euroa. Siirtomäärärahan osuus oli siten vuonna 2023 noin 11 prosenttia momentin rahoituksesta eli suhteessa saman verran kuin vuonna 2022.

Talousarviorahoituksen lisäksi virastolla on tuottoja pääosin maksullisesta toiminnasta. Virasto sai vuonna 2023 toiminnan tuottoja 2 084 638 euroa, mikä oli noin 15 prosenttia toimintamomenttien rahoituksesta. Tuotot laskivat noin 12 prosenttia edellisvuodesta, jolloin niitä saatiin 2 360 215 euroa. Tuottojen laskua selittää etenkin päästökaupan maksullisten päätösten aiemmasta vuodesta laskenut määrä.

Tuotoista 2 013 870 euroa eli 97 prosenttia tuli julkisoikeudellisesta maksullisesta toiminnasta. Näihin tuottoihin kuuluvat esimerkiksi sähkö- ja maakaasuluvat, päästökaupan luvat, päästökaupparekisterin maksut, syöttötariffien, infratukien sekä teollisuuden sähköistämistuen maksatuspäätökset, biopolttoaineiden kestävyttä koskevat päätökset, alkuperätakuuta koskevat päätökset sekä energiatehokkuuskoulutukset.

Liiketaloudellisia tuottoja saatiin 65 560 euroa uusiutuvan energian ja verkkojen ajankohtaispäivien osallistumismaksuina. Maksuilla on katettu tilaisuudesta aiheutuneet kustannukset. Vuonna 2022 liiketaloudellisia tuottoja oli 10 484 euroa. Muina oman toiminnan tuloina virasto sai 5 208 euroa, joka koostuu Euroopan neuvostolta saaduista matkakustannusten korvauksista.

Vuonna 2023 virastolla oli käytössään *Energiatehokkuuden ja uusiutuvan energian käytön edistäminen* -momentilla yhteensä 7 052 215 euroa, josta 4 400 000 euroa eli 62 prosenttia rahoituksesta tuli vuoden 2023 määrärahasta ja 2 652 215 euroa oli edelliseltä vuodelta siirtynyttä. Siirtomäärärahasta on tyypillisesti pääosa sopimuksin sidottua 2–3 vuoden pituisiin projekteihin.

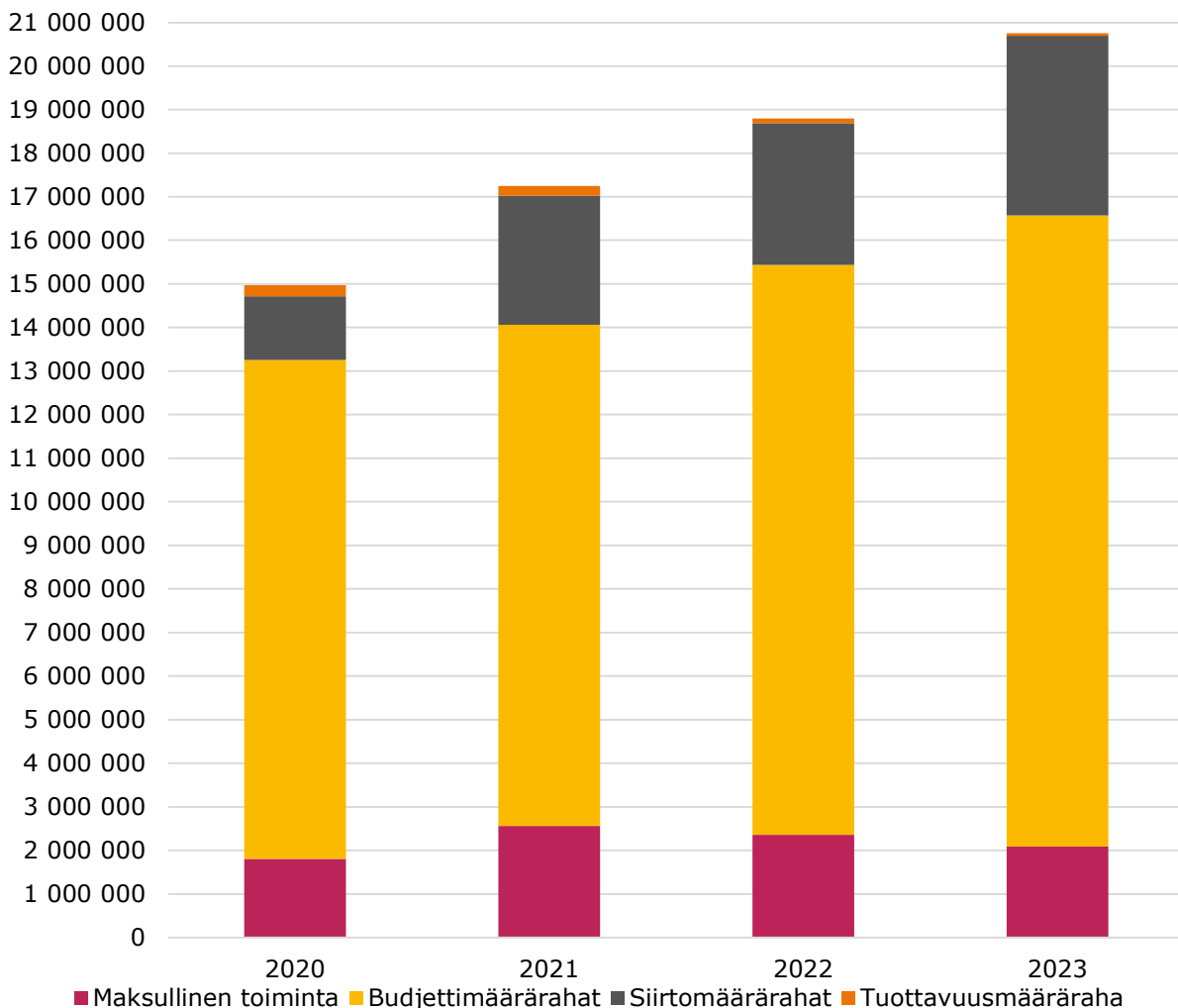
Lisäksi virasto sai hakemuksesta käyttöönsä rahoitusta työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan *Digitalisaation kehittäminen* -momentilta 32.01.10.7 Sähköhintavertailu-palvelun kehittämiseen 54 000 euroa.

Yhteenlaskettuna Energiaviraston toiminnan rahoitukseen oli vuonna 2023 käytössä 20 752 630 euroa, mikä oli noin 2 miljoonaa euroa enemmän kuin vuoden 2022 kokonaissumma 18 796 661 euroa. Lisäys johtui etenkin kasvaneista määrärahoista *Energiaviraston toimintamenot* -momentilla sekä *Energiatehokkuuden ja uusiutuvan energian käytön edistäminen* -momentin aiempaa suuremmalla siirtyneellä määrärahalla.

Vuoteen 2022 verrattuna rahoituksen rakenne muuttui siten, että siirtomäärärahat edustivat aiempaa suurempaa ja maksullisen toiminnan tuotot pienempää osuutta käytettävissä olevasta rahoituksesta. Maksullisen toiminnan tuottojen osuus oli 10 prosenttia ja siirtomäärärahojen osuus 20 prosenttia. Vuoden 2023 määräraha edusti 70 prosenttia käytettävissä olevasta rahoituksesta. Määrärahan prosentuaalinen osuus oli sama kuin vuonna 2022.

Kuvassa 9 on esitetty Energiaviraston rahoituksen rakenteen muodostuminen vuosina 2020–2023. Mukana ovat momentit *Energiaviraston toimintamenot*, *Energiatehokkuuden ja uusiutuvan energian käytön edistäminen* sekä *Tuottavuusrahat*. Vuonna 2024 *Digitalisaation edistäminen* -momentilta saatu rahoitus on esitetty kuvaajassa *Tuottavuusrahana*.

Kuva 9 Rahoituksen rakenne euroina vuosina 2020–2023

Taulukossa 10 on esitetty alajaotellun *Energiaviraston toimintamenot* -momentin sekä *Energiatehokkuuden ja uusiutuvan energian käytön edistäminen* -momentin toteutuneet tulot ja menot suhteessa vuoden 2023 budjettiin. Lisäksi mukana on saadut *tuottavuusrahat* ja *digitalisaation edistämisrahat*. Vertailutietona taulukossa ovat vuoden 2022 tilinpäätöksen tiedot.

Taulukko 10 Toteutuneet tulot ja menot vuonna 2023 verrattuna budjettiin, vertailuna esitetty myös vuoden 2022 tilinpäätöksen toteumat

	Vuoden 2022 tilinpäätös tuhatta euroa	Vuoden 2023 budjetti tuhatta euroa	Vuoden 2023 tilinpäätös tuhatta euroa	Ero vuoden 2023 budjetin ja toteuman välillä tuhatta euroa
RAHOITUS				
Maksullinen toiminta ja muut tulot	2 360	1 795	2 085	290
Määräraha valtion talousarviosta <i>Energiaviraston toimintamenot</i> (32.01.09.1)	8 559	9 987	9 987	0
Määräraha valtion talousarviosta <i>Julkinen latausinfrastruktuuri ja kaasutankkausverkko RRF 1</i> (32.01.09.2)	100	100	100	0
Määräraha valtion talousarviosta <i>Energiatehokkuuden ja uusiutuvan energian käytön edistäminen</i> (32.20.20)	4 420	4 400	4 400	0
Siirtomääräraha <i>Energiaviraston toimintamenot</i> (422.32.01.09.1)	1 249	1 463	1 463	0
Siirtomääräraha <i>Julkinen latausinfrastruktuuri ja kaasutankkausverkko RRF 1</i> (422.32.01.09.2)	100	11	11	
Siirtomääräraha <i>Energiatehokkuuden ja uusiutuvan energian käytön edistäminen</i> (422.32.20.20)	1 900	2 652	2 652	0
Tuottavuusmääräraha (421.32.01.01.4)	109	0	0	0
Hallinnonalan digitalisaation kehittäminen (32.01.10.07)	0	54	54	0
RAHOITUS KOKO TOIMINNASTA YHTEENSÄ	18 797	20 463	20 753	290
MENOT				
Henkilöstömenot	7 310	8 214	8 261	47
Vuokrat	479	515	528	13
Ostetut palvelut	5 692	6 629	6 963	335
Investoinnit	1 013	938	1 004	66
Muut menot	176	233	249	15
MENOT KOKO TOIMINNASTA YHTEENSÄ	14 670	16 529	17 005	476
YLI- (+) / ALIJÄÄMÄ (-)				
Määräraha valtion talousarviosta <i>Energiaviraston toimintamenot</i> (32.01.09.1)	1 463	1 273	1 168	-105
Määräraha valtion talousarviosta <i>Julkinen latausinfrastruktuuri ja kaasutankkausverkko RRF 1</i> (32.01.09.2)	11	31	33	1
Määräraha valtion talousarviosta <i>Energiatehokkuuden ja uusiutuvan energian käytön edistäminen</i> (32.20.20)	2 652	2 500	2 495	-5
YLI- (+) / ALIJÄÄMÄ (-) KOKO TOIMINNASTA YHTEENSÄ	4 127	3 804	3 696	-108

Vuoden 2023 talousarvioesityksessä viraston toimintamenojen momentille 32.01.09 myönnettiin nettomäärärahaa 9 117 000 euroa. Tästä 100 000 euroa oli varattu julki- seen latausinfrastruktuuriin ja kaasutankkausverkkoon osana elpymis- ja palautumis- suunnitelmaa. Täydentävässä talousarvioesityksessä momentille tuli lisäystä 16 000 euroa vuokrankorotusten kompensoitiin. I lisätalousarviossa momentille lisättiin rahoitusta 730 000 euroa josta 650 000 euroa oli varattu käytettäväksi Energiaviraston tietojärjestelmä- ja käsittelykustannuksiin, mikäli viraston joutuu maksamaan sähköhyvi- tyksiä sähköyhtiöiden konkurssien takia. II lisätalousarviossa momentille myönnettiin 224 000 euroa palkkausten tarkistuksiin. Lisäksi momentin perustelutekstiä muutettiin siten, että 650 000 euron varattu erä oli käytettävissä takautuvasti maksettavasta vä- liaikaisesta sähköhyvityksestä annetun lain (275/2023) mukaisten hakemusten, y-tun- nusasiakkaat mukaan lukien, käsittelyyn liittyviin henkilöstö- ja tietojärjestelmäkustan- nuksiin sekä muihin lain mukaisiin toimeenpanon kustannuksiin.

Käytettävissä oleva rahoitus kasvoi vuoden takaisesta. Selittäviä tekijöitä ovat sekä suuremmat määrärahat että aiempaa suuremmat siirtyneet määrärahat.

Vuonna 2023 viraston budjetoimat maksullisen toiminnan tulot toteutuivat 290 000 eu- roa budjetoitua suurempina. Tätä selittää etenkin alentunut sähkön hinta ja sen joh- dosta annetut tuotantotukipäätökset.

Myös viraston menot toteutuivat budjetoitua suurempina. Tätä selittää erityisesti väli- aikaisesta sähköhyvityksestä annetun lain toimeenpano, mitä ei oltu budjetointivai- heessa vielä voitu huomioida.

Toimintamomentin määrärahasta siirtyi 1 200 789 euroa vuodelle 2024. Siirto- määrärahan turvin virasto kykenee osittain, mutta ei kuitenkaan riittävässä määrin aloit- tamaan uusien lakisääteisten tehtäviensä toimeenpanoon valmistautumisen vuoden 2024 aikana.

Vuonna 2024 viraston maksullisen toiminnan tulot kasvanevat hieman vuoden 2023 tasosta. Tähän vaikuttaa muun muassa kasvavat päätösmaksut. Viraston budjettimää- rärahojen kehitys on pitemmällä tähtäimellä huolestuttava, sillä vaikka kehykset hie- man nykytasosta nousevatkin, ne eivät tue jatkuvasti lisääntyvien tehtävien ja vaati- musten asianmukaista toimeenpanoa. Vuoden 2024 aikana virasto tullee kuluttamaan vuodelta 2023 siirtyneen toimintamenojen määrärahan.

Siirtomenot (30–69)

Virastolle osoitetussa rahoituksessa siirtomenojen osuus on merkittävä. Kaikesta rahoit- tuksesta siirtomenojen osuus oli vuonna 2023 noin 95 prosenttia kun vuonna 2022 osuus oli 88 prosenttia. Energiavirasto myöntää tukia pääosin elinkeinoelämälle seu- raavasti:

- *Uusiutuvan energian tuotantoon;*
- *Energiaintensiivisen teollisuuden sähköistämistukiin; sekä*
- *Sähköisen liikenteen ja biokaasun liikennekäytön infrastruktuurin edistämiseen.*

Viraston käytössä oli vuonna 2023 siirtomenoihin budjetoitua määrärahaa yhteensä 292 miljoonaa euroa, josta uusiutuvan energian tuotantotukeen varatut määrärahat muo- dostivat suurimman osan (48 prosenttia). Eri momenttien toteumat on analysoitu koh- dassa 1.7.2. *Talousarvion toteutuminen.*

Muut menot (90–99)

Energiavirasto saa hakemuksesta käyttää työ- ja elinkeinoministeriön *Eräät oikeudenkäyntikulut ja korvaukset* -momenttia 32.01.95. Käyttö vuonna 2023 oli 10 000 euroa, edellisvuonna momentin käyttö oli 37 119 euroa.

1.7.2 Talousarvion toteutuminen

MÄÄRÄRAHA-MOMENTTIEN TOTEUMAT

Energiaviraston toimintamenot -momentti 32.01.09.1

Energiaviraston toimintamenot -momentille 32.01.09.1 myönnettiin vuonna 2023 määrärahaa 9 987 000 euroa (8 559 000 euroa vuonna 2022). Vuodelta 2022 siirtyi vuodelle 2023 siirtomäärärahaa 1 463 367 euroa, mikä oli enemmän kuin vuotta aiemmin (1 248 676 euroa siirtyi vuodelle 2022). Yhteensä toimintamenojen määrärahaa oli vuonna 2023 käytettävissä 11 450 367 euroa (9 807 676 euroa vuonna 2022). Lisäystä tässä oli noin 1 642 691 euroa. Vuoden 2023 toimintamomentin määrärahasta oli 650 000 euroa varattu väliaikaisesta sähköhyvityksestä annetun lain toimeenpanon kustannuksiin.

Tuloja *Energiaviraston toimintamenot* -momentille kertyi 2 084 638 euroa, mikä oli 275 577 euroa vähemmän kuin vuoden 2022 tulot 2 360 215 euroa.

Viraston toimintamenoihin oli näin ollen käytettävissä yhteensä 13 535 005 euroa, mikä oli 1 367 114 euroa enemmän kuin vuotta aiemmin (12 167 891 euroa vuonna 2022).

Vuonna 2023 toimintamenojen toteuma ylitti viraston sisäisen budjetin, ja vuoden 2023 käyttö oli 12 366 756 euroa, mikä oli noin 1 662 000 euroa enemmän kuin vuotta aiemmin (toimintamenojen käyttö vuonna 2022 oli yhteensä 10 704 524 euroa). Toiminnan kulut toteutuivat budjetoitua korkeampina kautta linjan. Eräänä selittävänä tekijänä oli lain väliaikaisesta sähköhyvityksestä toimeenpano, joka kasvatti kuluja niin ostopalveluissa, investoinneissa kuin henkilöstökuluissakin. Vuonna 2023 käytettiin 91 prosenttia käytettävistä toimintamäärärahoista, vuotta aiemmin 88 prosenttia.

Vuodelle 2024 kirjattiin *Energiaviraston toimintamenot* -momentille siirtomäärärahaa yhteensä 1 168 249 euroa, mikä oli noin 295 000 euroa vähemmän kuin edellisvuoden siirtomääräraha. Siirtomäärärahasta 288 910 euroa on varattu väliaikaisesta sähköhyvityksestä annetun lain toimeenpanon kustannuksiin. Siirtomäärärahan turvin voidaan hoitaa tilapäisesti esimerkiksi sellaisten tulevien tiedossa olevien tehtävien valmistelua, joihin ei vielä ole saatu resursseja talousarviosta.

Julkinen latausinfrastruktuuri ja kaasutankkausverkko (RRF Pilari 1) – momentti 32.01.09.2

Momentille 32.01.09.2 myönnettiin vuodelle 2023 määrärahaa yhteensä 100 000 euroa. Vuoden 2022 määräraha siirtyi 11 410 vuodelle 2023 ja se käytettiin kokonaisuudessaan vuoden 2023 aikana. Vuoden 2023 määrärahasta vuodelle 2024 siirtyi 32 540 euroa.

Energiatehokkuuden ja uusiutuvan energian käytön edistäminen – momentti 32.20.20

Energiatehokkuuden ja uusiutuvan energian käytön edistäminen -momentille myönnettiin määrärahaa vuodelle 2023 yhteensä 4 400 000 euroa (4 420 000 euroa vuodelle

2022). Vähennystä tässä oli kaksikymmentä tuhatta euroa. Siirtomäärärahaa vuodelta 2022 oli 2 652 215, mikä oli noin 752 000 euroa enemmän kuin vuodelta 2021 siirtynyt 1 900 124 euroa. Vuonna 2023 momentilla oli määrärahaa käytettävissä yhteensä 7 052 215 euroa, eli noin 732 000 euroa enemmän kuin vuonna 2022, jolloin käytettävissä oli 6 320 124 euroa.

Energiatehokkuuden ja uusiutuvan energian käytön edistäminen -momentin käyttö vuonna 2023 oli yhteensä 4 556 893 euroa, mikä oli noin 65 prosenttia yhteensä käytettävissä olevista määrärahoista. Vuodelta 2023 siirtyi vuodelle 2024 yhteensä 2 495 322, mikä on noin 157 000 euroa vähemmän kuin vuodelta 2022 siirtynyt. Vuoden 2023 lopussa oli momentilta vuodelle 2024 siirtyvästä määrärahasta sidottu vuosia 2024 ja 2025 koskeviin alueellisen energianeuvonnan sopimukseen 1 690 000 euroa ja sen lisäksi Motivalta oli toimitettu vuoden 2024 energiatyöohjelmasta 3 750 000 euron tarjous.

Sähköisen liikenteen ja biokaasun liikennekäytön infrastruktuurin edistäminen – momentti 32.20.47.

Vuonna 2023 myönnettyä sähköisen liikenteen ja biokaasun liikennekäytön infrastruktuurin edistämisen siirtomäärärahaa oli käytössä 21 500 000 euroa. Lisäksi käytössä oli vuodelta 2022 siirtynyttä RRF-rahaa 13 200 000 euroa sekä vuodelta 2021 siirtynyttä rahaa 8 000 000 euroa.

Vuonna 2023 tukia maksettiin yhteensä 24 yritykselle yhteensä 1 875 811 euroa. Maksuihin käytettiin vuodelle 2021 myönnettyä määrärahaa 1 302 829 euroa momentilta 4.21.32.20.47 sekä 572 982 euroa RRF-rahaa momentilta 4.22.32.20.47. Momentin 4.21.32.20.47 määrärahasta jäi käyttämättä noin 84 prosenttia.

Vuonna 2022 tukia maksettiin yhteensä 17 yritykselle yhteensä 2 039 747 euroa. Maksuihin käytettiin vuodelle 2020 myönnettyä määrärahaa momentilta 4.20.32.20.47. Lisäksi maksettua tukea perittiin takaisin yhdeltä tuensaajalta 27 971 euroa. Käyttämättä momentin 4.20.32.20.47 määrärahasta jäin noin 72 prosenttia.

Uusiutuvan energian tuotantotuki – momentti 32.20.48.

Vuodelle 2023 myönnettyä tuotantotuen arviomäärärahaa oli käytössä yhteensä 140,7 miljoonaa euroa (varsinaisessa talousarviossa 135,4 miljoonaa euroa ja I lisätalousarviossa 45 miljoonan euron vähennys ja II lisätalousarviossa 50,2 miljoonan euron lisäys). Tuotantotukia maksettiin vuonna 2023 yhteensä 75,3 miljoonaa euroa, mikä on lähes 45-kertainen määrä vuonna 2022 maksettuihin tukiiin verrattuna, jolloin tukia maksettiin yhteensä 1,6 miljoonaa euroa. Syynä vuoden 2022 alhaiseen maksettuun tukeen oli korkealla pysytellyt sähkön hinta.

Tuotantotukea maksettiin 79 tuensaajalle, joista kuusi suurinta on esitetty taulukossa 11. Tuensaajien määrä nousi voimakkaasti vuodesta 2022, jolloin sähkön korkeasta hinnasta johtuen tukia maksettiin vain kuudelle sähkön tuottajalle. Maksetut tuet ja niillä tuotettu sähkö on esitetty tuotantomuodoittain edellä taulukossa 2.

Taulukko 11 Uusiutuvan energian tuotantotukia saaneet yritykset vuonna 2023, kuusi suurinta tuensaajaa.

Yritys	Vuonna 2023 maksettu tuotantotuki, <i>tuhatta. euroa</i>
EPV Tuulivoima Oy	10 335
Suomen Hyötytuuli Oy	7 602
Kalajoki Mustilankangas Tuuli Ky	3 435
Gigawatti Oy	2 707
Myllykankaan Tuulipuisto Ky	2 177
Ajos Wind Oy	1 964

Uusiutuvan energian tuotantotuki -valtuus

Energiavirasto sai vuoden 2018 talousarviossa valtuuden, jonka perusteella se voi myöntää tukia uusiutuvilla energialähteillä tuotetun sähkön tuotantotuesta annetun lain (1396/2010) mukaisessa ns. preemiojärjestelmässä. Valtuuden mukaan tukea voidaan maksaa järjestelmään hyväksytyissä voimalaitoksissa tukiaikana tuotetusta sähköstä yhteensä enintään 1,4 terawattitunnin vuosituotannon edestä enintään kahdentoista vuoden ajan.

2019 hyväksyttiin 7 voimalaitosta preemiojärjestelmään. Aiemmin esitetyn arvion mukaan valtuudesta aiheutuu vuosina 2021–2035 enintään 42 miljoonan euron talousarviomenot. Preemiotukea ei maksettu vuonna 2023, koska sähkön tukkimarkkinahinta oli jokaisella vuoden 2023 neljällä tariffijaksolla niin korkea, että tuen maksamisen ehdot eivät täyttyneet. Vuonna 2021 preemiotukea maksettiin 24 000 euroa. Tämä on tähän mennessä ainoa vuosi, jolloin tukea on maksettu.

Energiaintensiivisen teollisuuden sähköistämistuki -momentti 32.20.43

Vuodelle 2023 myönnettyä energiantensiivisen teollisuuden sähköistämistuen arviomäärärahaa oli käytössä yhteensä 120 miljoonaa euroa (varsinaisessa talousarviossa 150 miljoonaa euroa ja II lisätalousarviossa 30 miljoonan euron vähennys).

Vuonna 2023 sähköistämistukia maksettiin yhteensä 26 yritykselle tuen kokonaismäärän ollessa 117,7 miljoonaa euroa. Vuonna 2022 tukea maksettiin 27 yritykselle yhteensä 63,3 miljoonaa euroa.

Myönnetystä määrästä noin 56 prosenttia eli 66,28 miljoonaa euroa maksettiin viidelle suurimmalle tuensaajalle, jotka on esitetty taulukossa 12. Vuonna 2022 viisi suurinta tuensaajaa sai noin 60 prosenttia myönnetystä tukimäärästä.

Taulukko 12 Viisi Energiaintensiivisen teollisuuden sähköistämistukea eniten saanutta yritystä vuonna 2023

Yritys	Vuonna 2023 maksettu sähköistämistuki, milj. euroa
UPM-Kymmene Oyj	18,31
Outokumpu Stainless Oy	17,47
Stora Enso Oyj	11,31
Metsä Board Oyj	9,91
Boliden Kokkola Oy	9,28

Muu viraston käytössä oleva talousarvion määräraha

Energiavirasto saa hakemuksesta käyttää työ- ja elinkeinoministeriön *Eräät oikeudenkäyntikulut ja korvaukset* -momenttia 32.01.95. Tältä momentilta haettiin ja saatiin yhtä tapausta varten yhteensä 10 000 euron määräraha vuonna 2023. Vuonna 2022 virasto käytti tätä momenttia 37 119 euron verran.

TULOARVIOMOMENTTIEN TOTEUMAT

Sähkö- ja maakaasuverkkomaksut sekä tuulivoimamaksut valtion tulomomentille 11.19.10

Energiavirasto hoitaa veroluonteisten sähkö- ja maakaasuverkkomaksujen perimisen *Sähkö- ja maakaasuverkkomaksut ja Perämeren tuulivoima-alueella perittävä tuulivoimamaksu* -momentille 11.19.10. Samalle momentille kerätään myös Perämeren tuulivoima-alueella perittävää tuulivoimamaksua, jota vuonna 2023 perittiin neljältä yritykseltä (Oltavan Tuulipuisto Ky, Puhuri Oy, Isonvan tuulipuisto Oy ja Mastotuuli Oy). Momentin toteuma oli runsaat 109 000 euroa budjetoitua suurempi. Taulukossa 13 on esitetty edellä mainittujen maksujen kertymä vuosina 2021–2023.

Taulukko 13 Veroluonteiset maksut Sähkö- ja maakaasuverkkomaksut ja Perämeren tuulivoima-alueella perittävä tuulivoimamaksu -momentilla 11.19.10 vuosina 2021-2023

Perityt veroluonteiset maksut	2021	2022	2023
Sähkö- ja maakaasuverkkomaksut, euroa	3 995 261	5 142 233	4 689 198
Tuulivoimamaksut, euroa	400 000	260 000	470 000
Yhteensä, euroa	4 395 261	5 402 233	5 339 198

Päästöoikeuksien huutokauppatulot työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan muut tulot momentille 12.32.99.

Suomen päästöoikeuksien huutokaupanpitäjänä Energiavirasto myy Suomen osuuden huutokaupattavista päästöoikeuksista EU:n yhteisellä huutokaupapaikalla. Vuonna 2023 yleisten päästöoikeuksien huutokauppoja järjestettiin 143 kertaa ja valtiolle (mukaan lukien Ahvenanmaa) kertyi niistä tuloja yhteensä 581 570 595 euroa (511 062 780 euroa vuonna 2022), jotka virasto tilitti momentille 12.32.99.05 *Päästöoikeuksien*

huutokauppatulot. Päästöoikeuden korkean hinnan takia tuloja kertyi valtiolle huomattavasti enemmän kuin aiempina vuosina.

Suomen huutokauppatuotoista tuloutetaan Ahvenanmaan maakuntahallitukselle 0,0567 prosenttia vastaava osuus, joka oli 324 024 euroa vuonna 2023. Ahvenanmaan maakuntahallitukselle 1.7.–31.12. järjestetyistä huutokaupoista maksettava osuus 161 526 euroa on maksettu vuoden 2024 puolella eikä sitä ole esitetty tulokirjauksen oikaisuna momentilla 12.32.99.05 Energiaviraston vuoden 2023 tilinpäätöksessä. Taulukossa 14 summa on kuitenkin esitetty Ahvenanmaan osuudessa taulukon vertailukelpoisuuden vuoksi.

Lentoliikenteen päästöoikeuksien huutokauppatulot liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan muut tulot momentille 12.31.99.3

Lentoliikenteen päästöoikeuksien huutokauppoja järjestettiin kuusi kertaa vuonna 2023. Näistä kertyi tuloja 10 099 165 euroa (6 367 830 euroa vuonna 2022), jotka virasto tilitti *Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan muut tulot* -momentille 12.31.99.3. Lentoliikenteen huutokauppatuloista ei tulouteta osuutta Ahvenanmaalle.

Taulukossa 14 on esitetty tilastoja kaikista toteutuneista päästöoikeuksien huutokaupoista vuosina 2021–2023.

Taulukko 14 Tilastotietoja päästöoikeuksien huutokaupoista vuosina 2021–2023

Päästöoikeuksien huutokaupat	2021	2022	2023
Yleisten päästöoikeuksien huutokauppatulot, Manner-Suomen osuus, euroa	408 761 039	511 062 780	581 246 570
Yleisten päästöoikeuksien huutokauppatulot, Ahvenanmaan osuus, euroa	229 406	286 162	324 024
Lentoliikenteen päästöoikeuksien huutokauppatulot, Manner-Suomi, euroa	4 394 330	6 367 830	10 099 165
Huutokauppatulot yhteensä, euroa	408 990 445	511 062 780	581 570 595
Huutokaupatut päästöoikeudet, kappaletta	7 781 000	6 423 500	6 999 500
Toteutuneiden huutokauppojen selvityshintojen keskiarvo, euroa	54,18	80,10	83,60

Päästöoikeuksien huutokaupoista tuloutettiin vuonna 2023 valtiolle (ml. Ahvenanmaa) tuottoja noin 581 miljoonaa euroa, joka on noin 70 miljoonaa enemmän verrattuna edeltävään vuoteen (noin 511 miljoonaa euroa vuonna 2022). Päästöoikeuksien hinnat olivat korkealla tasolla koko vuoden laskien kuitenkin vuoden loppua kohden. Ensimmäisessä huutokaupassa jäsenmaiden yhteisellä huutokauppapaikalla hinta oli 75,27 €/t CO₂, viimeisessä hinta oli 66,49 €/t CO₂ ja korkeimmillaan hinta oli helmikuun loppupuolella 96,33 €/t CO₂.

Vuosien 2012–2023 aikana Energiavirasto on vastannut päästöoikeuksien huutokauppaamisesta yli tuhannessa huutokaupassa. Huutokauppatuloja on vuosien aikana tuloutettu valtiolle yhteensä noin 2,5 miljardia euroa.

Muut tulot momentille 12.32.99.07

Momentille tuloutettiin 685 482 euroa. Summa koostuu toiminnanharjoittajille määrätystä jakeluvelvoitelainsäädäntöön liittyvistä seuraamusmaksuista (47 017 euroa), myöhässä valmistuneen preemiotuen piiriin kuuluneen tuulivoimalan rakentamismaksuuden realisoinnista (638 273 euroa) ja toiminnanharjoittajan vapaaehtoisesti palauttaman liikaa maksetun tuotantotuen korkotuotosta (192 euroa).

Arvonlisäverot

Suoritetut arvonlisäverot kasvoivat vuonna 2023 edellisvuosien tasosta. Perittyjä arvonlisäverojen määrä oli hyvin vähäinen. Arvonlisäverojen määrä on esitetty taulukossa 15.

Taulukko 15 Arvonlisäverot vuosina 2021-2023

Arvonlisäverot	2021	2022	2023
Suoritetut arvonlisäverot (momentti 32.01.29), euroa	1 343 105	1 451 361	1 672 485
Perityt arvonlisäverot (momentti 11.04.01), euroa	0	2 516	15 734

1.7.3 Tuotto- ja kululaskelma

Toiminnan tuotot

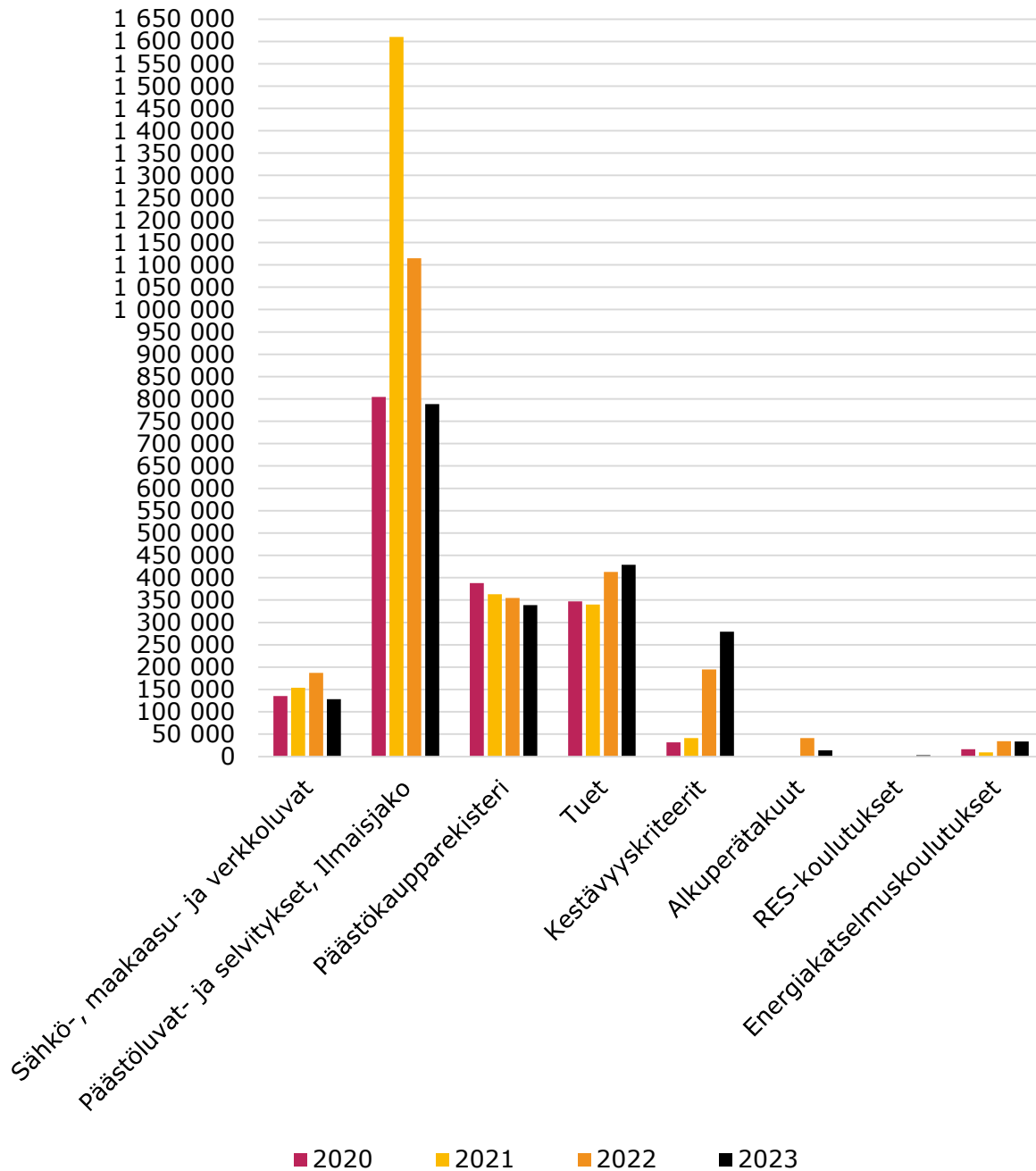
Energiavirastolle kertyi vuonna 2023 toiminnan tuottoja yhteensä noin 583,5 miljoonaa euroa. Vuoteen 2022 nähden tuotot kasvoivat noin 69 miljoonaa euroa. Vuonna 2022 tuottoja kertyi 514,5 miljoonaa euroa. Muutos näkyi erityisesti päästöoikeuksine huutokauppojen tuotoissa. Päästöoikeuksien huutokauppatulot edustavat yli 99 prosenttia tulokertymästä.

Energiaviraston omalle toimintamenomomentille kertyi tuottoja noin 2,1 miljoonaa euroa ja siitä suurin osa tuli viraston maksullisesta toiminnasta. Tuottojen määrä laski hiukan edellisvuoteen verrattuna. Maksullisen toiminnan julkisoikeudelliset tuotot olivat 2 013 870 euroa vuonna 2023 (2 339 300 euroa vuonna 2022).

Kuvassa 10 on esitetty Energiaviraston maksullisen toiminnan julkisoikeudellisten tuottojen jakautuminen tulolähteittäin vuosina 2020–2023. Suurimmat tulolähteet vuonna 2023 olivat aiempien vuosien tapaan päästöluvat, päästöselvitykset ja päästöoikeuksien ilmaisjako, päästökaupparekisteri sekä erilaisista tukipäätöksistä perittävät maksut.

Liiketaloudellisia tuottoja kertyi 65 560 euroa. Tämä viraston järjestämien uusiutuvan energian ja verkkojen ajankohtaispäivien osallistumismaksuista.

Lisäksi virasto sai 5 208 euroa Euroopan komissiolta matkakustannusten korvauksina.

Kuva 10 Energiaviraston maksullisten julkisoikeudellisten tuottojen jakautuminen tulolähteittäin vuosina 2020–2023

Toiminnan kulut

Vuonna 2023 toiminnan kulut olivat yhteensä 17 308 714 euroa (14 791 300 euroa vuonna 2022). Toiminnan kulut kasvoivat lähes 2,52 miljoonalla eurolla, eli 17 prosentilla vuodesta 2022. Suhteellisesti eniten kasvua tapahtui muissa kuluissa ja palveluiden ostoissa. Muissa kuluissa kasvua selittää erityisesti lisääntynyt matkustaminen. Palveluiden ostoissa suurin yksittäinen selittävä tekijä oli Energiaviraston Traficomille maksuman keskitetyn sijaintitietopalvelun kustannusten kasvu.

Henkilöstökulut muodostivat suurimman kuluerän, vuonna 2023 noin 49 prosenttia kaikista kuluista, mikä oli edellisvuoden tasoa (50 prosenttia vuonna 2022). Henkilöstökulujen määrä vuonna 2023 oli 8 476 263 euroa (7 443 684 euroa vuonna 2022). Henkilöstökulut siis kasvoivat noin miljoonalla eurolla eli noin neljällätoista prosentilla. Lomarahoja maksettiin vuonna 2023 noin 41 000 euroa enemmän kuin vuotta aiemmin. Sosiaaliturvamaksuja maksettiin vuonna 2023 yhteensä noin 26 000 euroa enemmän kuin vuotta aiemmin.

Kuten edellisvuonna, palveluiden ostot muodostivat toiseksi suurimman kuluerän ollen noin 40 prosenttia kaikista kuluista vuonna 2023. Vuonna 2022 osuus oli 38 prosenttia. Palveluiden ostoihin käytettiin vuonna 2023 yhteensä 6 963 484 euroa, kun vuonna 2022 niihin käytettiin 5 692 494 euroa. Vuonna 2022 palveluiden ostot sisältävät 13 838 euroa omaan käyttöön valmistuksen kustannuksia, mitkä on eliminoitu tuotto- ja kululaskelmassa erässä "Valmistus omaan käyttöön".

Ostopalvelukategorian ylivoimaisesti suurin kuluerä, asiantuntija- ja tutkimuspalveluiden ostot, muodostaa 70 prosenttia kaikista ostopalveluista. Näitä oli vuonna 2023 noin 4,8 miljoonaa, ja vuotta aiemmin noin 4,1 miljoonaa euroa. Kasvua oli noin 796 000 euroa.

Valtaosa (65 prosenttia vuonna 2023) palveluiden ostoista liittyy energiatehokkuuden ja uusiutuvan energian edistämistehtäviin momentilla 32.20.20. Suurin osa maksetaan vuosittain Motiva Oy:lle energiatehokkuuden ja uusiutuvan energian käytön edistämisen ns. energiatyöohjelman toteuttamisesta. Vuonna 2023 Motivalle maksettiin lähes 4,0 miljoonaa, mikä oli lähes 860 000 euroa enemmän kuin vuotta aiemmin. Tämä edustaa 57 prosenttia kaikista palveluiden ostoista. Vuotta aiemmin osuus oli 55 prosenttia.

Toiseksi suurimman osan (8 prosenttia) ostopalveluista muodostavat Valtion tieto- ja viestintätekniikkakeskus Valtorin veloitukset. Näitä veloituksia oli vuonna 2023 noin 583 000 euroa, mikä on noin 66 000 euroa vähemmän kuin vuotta aiemmin.

Liikenne- ja viestintävirasto Traficomille maksettiin yhteensä 465 000 euroa yhteistoinnin kustannusten korvauksina verkkotietopisteen ja sijaintitietopalvelun toiminta- ja ylläpitokuluista.

Tietotekniikan asiantuntija- ja ylläpitopalveluiden ostoihin kului yhteensä noin 356 000 euroa, kun vuonna 2021 niihin kului yhteensä noin 307 000 euroa. Kasvua kuluissa oli 16 prosentin verran.

Palkeille (Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskus) maksettiin yhteensä noin 191 000 euroa, mikä on noin 36 000 euroa enemmän kuin vuotta aiemmin.

Vuokria maksettiin vuonna 2023 edellistä vuotta enemmän. Vuokria maksettiin yhteensä noin 528 285 euroa vuonna 2023, kun vuonna 2022 niitä maksettiin yhteensä noin 478 604 euroa. Kasvua kuluissa oli 10 prosentin verran. Valtaosa vuokrasta maksettiin Senaatille.

Muut kulut kasvoivat 29 prosenttia vuodesta 2022. Suurin selittävä tekijä tälle on matkustuksen elpyminen. Matkustuskulut olivat vuonna 2023 lähes 75 000 euroa suuremmat kuin vuonna 2022. Muut kulut olivat vuonna 2023 yhteensä noin 239 094 euroa kun ne vuonna 2022 olivat noin 185 696 euroa.

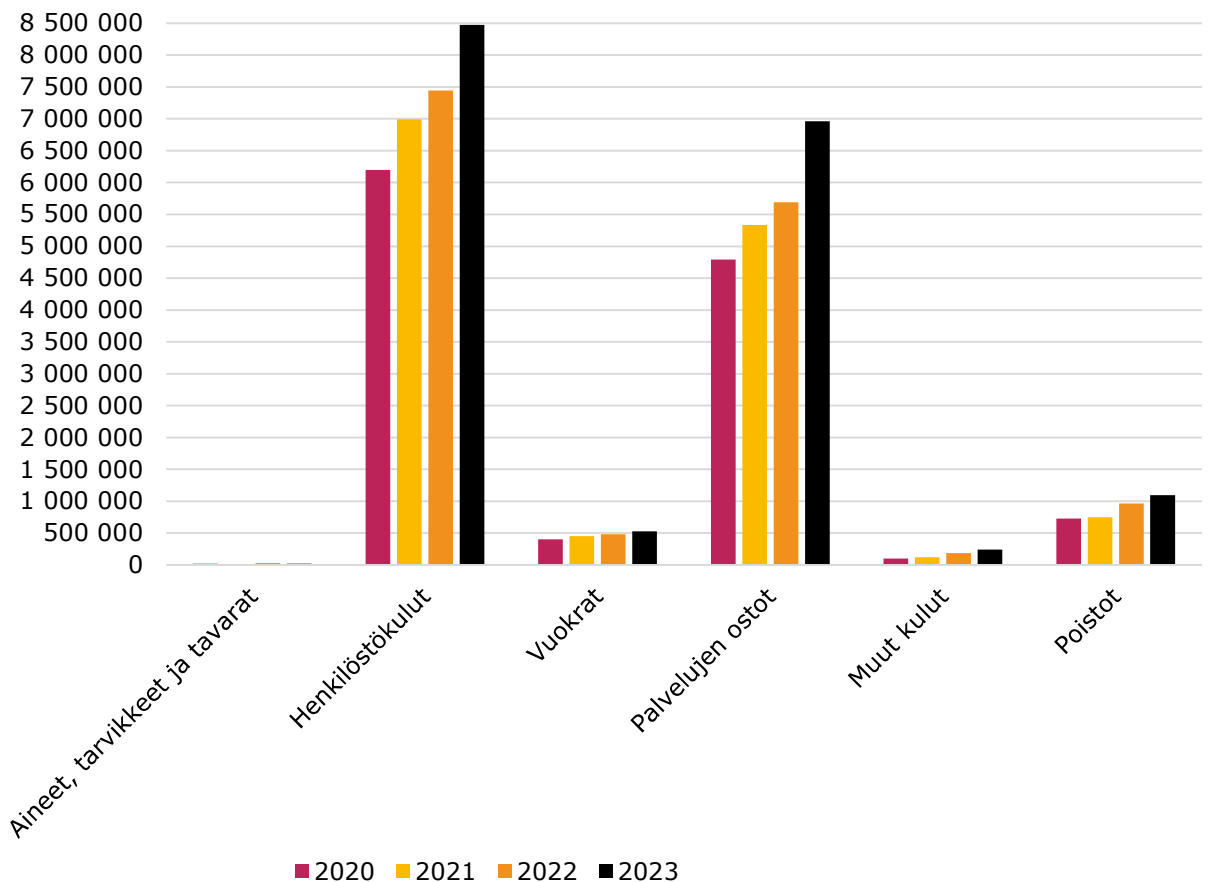
Poistojen määrä on viimeisen neljän vuoden aikana joka vuosi noussut. Poistoja kirjattiin vuonna 2023 1 095 874 euroa, mikä on noin 132 000 euroa enemmän kuin vuotta

aiemmin (vuonna 2022 yhteensä 963 802 euroa). Poistopohja on siis edelleen jatkanut kasvuaan. Tätä selittää muun muassa Energiaviraston hoidettavaksi tulleet uudet tehtävät, jotka ovat edellyttäneet järjestelmähankintoja.

Aineiden, tarvikkeiden ja tavaroiden hankinnat laskivat huomattavasti edellisen vuoden tasosta. Vuonna 2023 näihin käytettiin noin 19 562 euroa, kun vuotta aiemmin luku oli noin 27 869 euroa.

Kuvassa 11 on esitetty Energiaviraston toiminnan kulujen kehitys sekä jakautuminen kululähteittäin vuosina 2020–2023. Palveluiden ostot sisältävät vuonna 13 838 euroa omaan käyttöön valmistuksen kustannuksia (849 euroa vuonna 2022).

Kuva 11 Energiaviraston toiminnan kulujen jakautuminen kululähteittäin vuosina 2020–2023

Satunnaiset tuotot

Satunnaisiin tuottoihin on kirjattu 638 273 euroa myöhässä valmistuneen preemiotuen piiriin kuuluneen tuulivoimalaitoksen rakentamisvakuuden realisoinnista.

Siirtotalouden kulut

Siirtotalouden kuluja, eli tuotanto-, sähköistämisen- ja infratukia, maksettiin vuonna 2023 yhteensä 194,9 miljoonaa euroa, mikä on 128,0 miljoonaa euroa enemmän kuin vuotta

aiemmin (66,9 miljoonaa euroa vuonna 2022). Suurin kasvu johtui vuotta 2022 alemmasta sähkön hinnasta, jonka takia tuotantotukia maksettiin 73,7 miljoonaa euroa enemmän kuin vuonna 2022. Teollisuuden sähköistämistukia maksettiin puolestaan vuonna 2023 54,4 miljoonaa euroa edellisvuotta enemmän.

Muut veroluonteiset maksut

Veroluontoisia maksuja kirjattiin vuonna 2023 yhteensä 5 339 198 euroa (5 402 233 euroa vuonna 2021), mikä edellisten vuosien tapaan koostui sähkö- ja maakaasuverkkomaksuista sekä Perämeren tuulivoima-alueella perittävistä tuulivoimamaksuista. Arvonlisäveroja perittiin 15 734 euroa ja suoritettiin 1 672 485 euroa. Suoritettujen arvonlisäverojen summa oli noin 221 000 euroa suurempi kuin edellisenä vuonna.

Tilikauden kulujäämä oli vuonna 2023 positiivinen 375 641 073 euroa (436 897 476 euroa positiivinen vuonna 2022). Muutosta edellisvuoteen oli 61 256 403 euroa. Muutos selittyy etenkin siirtotalouden kulujen huomattavalla kasvulla.

1.7.4 Tase

Taseen vastaavaa puolella oleva käyttöomaisuus koostuu yksinomaan viraston sähköisistä tietojärjestelmistä (kuten *FINETS*, *REKA*, *SATU*, *TESSA* ja *SHV*). Vuonna 2023 käyttöomaisuus muodosti 92 prosenttia viraston taseen loppusummasta (75 prosenttia vuonna 2022).

Aineetonta käyttöomaisuutta oli 31.12.2023 viraston taseessa 2,3 miljoonan euron edestä, mikä on samaa tasoa kuin vuotta aiemmin.

Virasto pystyi edelleen vuonna 2023 panostamaan kohtuullisesti sähköisen ympäristönsä ja järjestelmiensä kehittämiseen. Uusia investointeja tehtiin vuoden 2023 aikana hieman aiempaa vuotta vähemmän, 1 003 835 euron edestä (1 121 990 vuonna 2022). Suurimmat investoinnit tehtiin vuonna 2022 päästökaupan ja verkkovalvonnan sähköisiin järjestelmiin.

Lyhytaikaiset saamiset muodostivat 8 prosenttia vuoden 2023 taseen loppusummasta (25 prosenttia vuonna 2022). Aiempaa vuotta pienempää osuutta selittää erityisesti myyntisaamisten vähäisempi määrä. Vuonna 2023 myyntisaamiaisia oli taseessa 210 426 euroa mikä oli 534 703 euroa edellisvuotta vähemmän.

Pankkisaamisten saldo oli 210 euroa negatiivinen. Negatiivinen saldo johtuu pankin palvelumaksun veloituksesta.

Vastattavissa oma pääoma oli vuoden lopussa 1 141 527 euroa negatiivinen. Lyhyt- ja kaista vierasta pääomaa oli 3 467 208 euroa.

Ostovelkoja virastolla oli tilinpäätöshetkellä noin 290 000 euroa enemmän kuin vuotta aiemmin, yhteensä 1 240 944 euroa. Velkoja ulkoisille saajille oli noin 775 000 euroa ja Motiva oli edellisvuoden tapaan suurin velkoja (70 prosenttia ulkoisista veloista) 544 216 euron saatavilla. Sisäisistä ostovelkoista 300 000 (65 prosenttia) euroa oli Liikenne- ja viestintävirasto Traficomille ja 134 492 euroa (29 prosenttia) oli Valtion tieto- ja viestintätekniikkakeskus Valtorille.

Kirjanpitoyksiköiden väliset tilitykset yhteensä 165 854 euroa koostuvat palkanmaksuun liittyvistä eristä. Tämä erä kasvoi noin 12 500 eurolla edelliseen vuoteen verrattuna. Edellisten vuosien tapaan, ennakonpidätykset muodostavat tästä suurimman

osan, noin 93 prosenttia. Myös edelleen tilitettävät erät, yhteensä 157 413 euroa koostuvat palkanmaksuun liittyvistä velkaeristä. Kasvua edelliseen vuoteen nähden oli reilut 14 000 euroa. Tästä ryhmästä eläkemaksut muodostivat suurimman osan, noin 85 prosenttia.

Suurin velkaerä muodostui siirtovelloista, jotka muodostivat yhteensä 78 prosenttia vastattavista (57 prosenttia vuonna 2022). Siirtovelkojen yhteissumma oli 1 957 858 euroa. Tästä summasta 1 479 391 oli lomapalkkavelkaa ja 401 568 euroa vuoden 2023 tavoitepalkkiovarausta.

1.8 Sisäisen valvonnan arviointi- ja vahvistuslausuma

Energiaviraston johto on valtion talousarviosta annetun lain 24 b §:n mukaisesti vastuussa viraston sisäisen valvonnan järjestämisestä sekä sisäisen valvonnan asianmukaisuudesta ja riittävydestä. Viraston johto vastaa siitä, että virastossa toteutetaan sen talouden ja toiminnan laajuuteen ja sisältöön sekä niihin liittyviin riskeihin nähden asianmukaiset menettelyt (sisäinen valvonta), jotka varmistavat viraston talouden ja toiminnan laillisuuden ja tuloksellisuuden, viraston hallinnassa olevien varojen ja omaisuuden turvaamisen sekä viraston johtamisen ja ulkoisen ohjauksen edellyttämät oikeat ja riittävät tiedot viraston taloudesta ja toiminnasta.

Energiavirasto on arvioinut talousarvioasetuksen 65 §:n mukaisesti viraston sisäisen valvonnan ja siihen sisältyvän riskienhallinnan asianmukaisuutta ja riittävyttä.

Energiavirasto on vuoden 2023 aikana alkanut viemään käytäntöön uudistamiaan riskienhallinnan sekä sisäisen valvonnan ja tarkastuksen toimintatapoja. Riskienhallinnassa virasto käyttää soveltuvin osin ISO 31 000 riskienhallinnan standardin mukaisia menetelmiä, joita täydentää kolmen puolustuslinjan -malli. Ensimmäisen puolustuslinjan muodostavat viraston substanssiryhmät (ml. esihenkilöt), toisen viraston ylijohdaja ja hallinto sekä kolmannen ulkopuolisena palveluna ostettava tarkastuspalvelu.

Virastossa riskienhallinta on osa vuotuista strategista suunnittelua ja tulossuunnittelua sekä tavoitteiden asettamista ja niiden toimeenpanoa. Johtoryhmä arvioi sen tilaa ja kehittämistarpeita vuosittain.

Riskienhallinnan arvioinnin perusteella voidaan todeta, että tällä hetkellä viraston toiminnan ja vaikuttavuuden kannalta kaikkein kriittisintä on riittävien resurssien saaminen viraston eri tehtävien toimeenpanoon. Jatkossa Energiavirastoon kohdistuvien odotusten täyttämisen tekee vaikeaksi se, että virasto ei ole saamassa lisäresursseja voimakkaasti kasvavan tehtäväkenttensä hoitamiseksi. Virasto tekee jo nykyisellään työnsä niukoilla resursseilla, myös kansainvälisesti vertaillen, ja on viime vuosina entisestään tehostanut toimintaprosessejaan. Myös digitalisaation hyödyntäminen on virastossa viety pitkälle. Lisäksi käytännöllisesti katsoen kaikki Energiaviraston tehtävät ovat lakisääteisiä toimeenpanotehtäviä, eikä virasto voi jättää niistä tekemättä ilman, että Suomea koskevat EU:n ja kansalliset lakisääteiset veloitteet jäävät täyttämättä. Virasto ei tiedossa olevalla rahoituksella kykenekään tulevaisuudessa hoitamaan nykyisiä ja sille suunniteltuja uusia lakisääteisten tehtäviä asianmukaisella tavalla. Mikäli viraston määrärahat eivät ole riittävät asianmukaisen henkilömäärän palkkaamiseen ja tietojärjestelmäinvestointien toteuttamiseen, on riskinä viraston perustehtävien toimeenpanon vaarantuminen ja toimintatapojen kehittämisen pysähtyminen. Työ- ja elinkeinoministeriö vastaa viraston resursoinnista ja viraston johto resurssien suunnittelusta viraston sisällä.

Energiavirasto ottaa EU:n Venäjä-pakotteet huomioon sekä omissa hankinnoissaan että jakaessaan tehtäviensä mukaisesti valtiontukea tai siihen verrattavia etuuksia yrityksille. Hankintojen osalta Energiavirasto edellyttää tarjouspyynnöissä toimittajalta vakuutusta siitä, ettei toimittaja ja toimittajan mahdolliset alihankkijat ole pakotteiden piirissä. Lisäksi hankintasopimuksia solmittaessa toimittajien tulee allekirjoittaa erillinen vakuutus pakotteisiin liittyen. Energiavirasto on huomioinut valtiovarainministeriön ohjeistuksen pakotteiden huomioimisesta hankinnoissa ja sopimuksissa. Energiaviraston maksamia valtiontukia koskien virasto käyttää ulkopuolisten palveluntarjoajien pakoteseurantalistoja sen varmistamiseksi, ettei tuensaaja ole pakotteiden piirissä.

Vuonna 2023 riskienhallinnan kehittämiskohteet määrittyivät vuoden 2022 riskienarvioinnin perusteella. Seuraavassa on lueteltu vuonna 2023 tehdyt keskeiset sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimenpiteet:

- Riittävien resurssien takaamiseksi jatkettiin tiivistä keskustelua viraston asianmukaisista resurssitarpeista työ- ja elinkeinoministeriön kanssa. Toimivasta yhteistyöstä huolimatta valtiovarainministeriö on leikannut kaikki työ- ja elinkeinoministeriön Energiavirastolle esittämät välttämättömät lisäresurssit pois vuoden 2024 talousarviosta;
- Virasto osallistui vuoden 2023 aikana aktiivisesti ja antoi asiantuntemustaan kaikkiin työ- ja elinkeinoministeriön energiamarkkinoita ja ilmastopolitiikkaa koskeviin lainsäädäntöhankkeisiin, joihin sitä pyydettiin mukaan. Lisäksi virasto antoi ministeriölle myös muutoin asiantuntija-apua omien ydinosaamisalueidensa osalta;
- Tietojärjestelmäinvestointien tarkoituksenmukaisen läpiviennin varmistamiseksi panostettiin edelleen toimintatapojen kehittämiseen sekä uuden toimintamallin asianmukaiseen käyttöönottoon ja riittävien projektikohtaisten resurssien varmistamiseen;
- Viraston uudistetun strategian toimeenpano suunniteltiin huolellisesti alkuvuoden 2023 ja toimeenpano toteutus aloitettiin syksyllä 2023 kattavan suunnitelman perusteella laajasti viraston henkilöstöä osallistaen;
- Viraston viestintää resursoitiin hieman aiempaa paremmin ja tämän myötä viestintää monipuolistettiin ja kehitettiin järjestelmällisemmäksi tarkoituksena saada välitettyä mahdollisimman totuudenmukainen kuva viraston tehtävistä ja toimivallasta sekä onnistumisesta näiden tehtävien toimeenpanossa;
- Viraston sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa kehitettiin aloittamalla uudistettujen prosessien ja toimintatapojen käyttäminen hyödyntämällä myös viraston käyttöön hankitun ulkopuolisen konsultin palveluita.

Viraston johtoryhmä arvioi riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan tilaa loppuvuodesta 2023. Arvioinnin tuloksena oli nykytilan kartoittaminen ja kehittämiskohteiden löytäminen. Arvioinnin perusteella viraston toiminnan ja vaikuttavuuden kannalta kriittisiä asioita, joiden osalta ryhdytään toimenpiteisiin vuonna 2024, ovat:

- Riittävien resurssien takaamiseksi jatketaan vuodesta 2020 alkaen tiivistettyä keskustelua viraston asianmukaisista resurssitarpeista työ- ja elinkeinoministeriön kanssa. Tarkoituksena on varmistaa tarvittava lisärahoitus vuoden 2024 lisätalousarviosta ja vuoden 2025 talousarviosta sekä julkisen talouden suunnitelmasta kehyskaudelle 2026–2029. Tässä onnistuminen on ratkaisevan tärkeää, jotta virasto voi asianmukaisesti toimeenpanna laajenevat tehtävänsä;

- Virasto antaa jatkossakin niukkojen resurssien puitteissa asiantuntemustaan sääntelyn kehittämisen tueksi kaikkien substanssiryhmien osalta sekä energiamarkkinoita että ilmastopolitiikkaa koskeviin ministeriöiden (erit. työ- ja elinkeinoministeriö) lainsäädäntöhankkeisiin. Tarkoituksena on varmistaa esimerkiksi mahdollisuus lainsäädännön tehokkaaseen toimeenpanoon;
- Viraston uudistetun strategian toimeenpanoa jatketaan suunnitelman mukaisesti;
- Jatketaan henkilöstön hyvinvointiin, sitouttamiseen ja osaamiseen panostamista.

Tehtyjen toimenpiteiden ja arviointien perusteella voidaan todeta, että toiminnan ja talouden lainmukaisuutta ja talousarvion noudattamista, omaisuuden ja varojen turvaamista, toiminnan tuloksellisuutta sekä oikeiden ja riittävien tietojen antamista taloudesta ja tuloksellisuudesta varmistavat menettelyt ja järjestelyt ovat olleet riittäviä. Tämän perusteella viraston johdolla on kohtuullinen varmuus siitä, että sisäinen valvonta ja riskienhallinta ovat toimivia.

Viraston sisäinen valvonta ja riskienhallinta täyttävät valtion talousarvioasetuksen 69 §:ssä säädetyt tavoitteet.

1.9 Arviointien tulokset

Vuoden 2023 aikana Energiaviraston toiminnasta ei ole tehty laajempaa vaikutusten ja tuloksellisuuden arviointia.

Työ- ja elinkeinoministeriö teetti Energiavirastosta vuonna 2021 ensimmäisen kerran riippumattoman ulkopuolisen arvion. Vuonna 2023 virasto on jatkanut arvioinnin suositusten huomiointia osana vuonna 2022 uudistetun viraston strategian toimeenpanoa.

Muut arvioinnit

Riskienarvioinnin tulokset on raportoitu edellä kohdassa 1.8 *Sisäisen valvonnan arviointi- ja vahvistuslausuma*.

Asiakas- ja sidosryhmäkyselyn on raportoitu edellä kohdassa 1.5.2 *Palvelukyky sekä suoritteiden ja julkishyödykkeiden laatu*.

1.10 Yhteenveto havaituista väärinkäytöksistä

1.10.1 Virheitä ja väärinkäytöksiä koskevat yhteenvetotiedot

Energiavirastossa ei havaittu väärinkäytöksiä vuoden 2023 aikana.

1.10.2 Takaisinperintää koskevat yhteenvetotiedot

Energiavirastossa ei tehty takaisinperintöjä vuoden 2023 aikana.

Energiaviraston talousarvion toteutumalaskelma

Osaston, momentin ja tilijaottelun numero ja nimi	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023 (TA + LTA:t)	Tilinpäätös 2023	Vertailu Tilinpäätös - Talousarvio	Toteuma %
11. Verot ja veronluonteiset tulot	5 404 749,15	5 245 734	5 354 932,58	109 198,18	102
11.04.01. Arvonlisävero	2 516,13	15 734	15 734,40	0,00	100
11.19.10. Sähkö- ja maakaasuverkkomaksut ja Perämeren tuulivoima-alueella perittävä tuulivoimamaksu	5 402 233,02	5 230 000	5 339 198,18	109 198,18	102
12. Sekalaiset tulot	517 480 752,00	593 182 653	588 790 750,16	-4 391 902,96	99
12.31.99. Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan muut tulot	6 367 830,00	800 000	10 099 165,00	9 299 165,00	1 262
12.31.99.3. Lentoliikenteen päästöoikeuksien huutokauppatulot	6 367 830,00	800 000	10 099 165,00	9 299 165,00	1 262
12.32.99. Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan muut tulot	505 798 601,83	585 685 482	571 994 413,83	-13 691 067,96	98
12.32.99.05. Päästöoikeuksien huutokauppatulot	504 408 787,96	585 000 000	571 308 932,04	-13 691 067,96	98
12.32.99.07. Muut tulot	1 389 813,87	685 482	685 481,79	0,00	100
12.39.04. Siirrettyjen määrärahojen peruutukset	5 314 320,17	6 697 171	6 697 171,33	0,00	100
Tuloarviotilit yhteensä	522 885 501,15	598 428 388	594 145 682,74	-4 282 704,78	99

Päälukon, momentin ja tilijaottelun numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2023 määrärahojen		Tilinpäätös 2023		Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
			käyttö 2023	siirto seuraavalle vuodelle				Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2023	Käyttö vuonna 2023 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
32. Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonala	92 655 523,65	308 374 485	205 564 834,35	35 196 110,93	240 760 945,28	67 613 539,41	25 326 991,46	71 367 991,46	16 847 691,37	47 823 128,76	
32.01.09. Energiaviraston toimintamenot (netto) (S2)	8 659 000,00	10 087 000	8 886 211,19	1 200 788,81	10 087 000,00	0,00	1 474 776,93	11 561 776,93	10 360 988,12	1 200 788,81	
32.01.09.1. Toimintamenot (KPY)	8 559 000,00	9 987 000	8 818 751,11	1 168 248,89	9 987 000,00	0,00	1 463 367,14	11 450 367,14	10 282 118,25	1 168 248,89	
32.01.09.2. Julkinen latausinfrastruktuuri ja kaasutankkausverkko (RRFP1C411) (EK) (varattu)	100 000,00	100 000	67 460,08	32 539,92	100 000,00	0,00	11 409,79	111 409,79	78 869,87	32 539,92	
32.01.10. Digitalisaation kehittäminen (S3)		54 000	54 000,00		54 000,00	0,00		54 000,00	54 000,00		
32.01.10.07. Hallinnonalan digitalisaation kehittäminen		54 000	54 000,00		54 000,00	0,00		54 000,00	54 000,00		
32.01.29. Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan arvonnäkökulmat (A)	1 451 361,38	1 672 485	1 672 484,69		1 672 484,69	0,00					
32.01.95. Eräät oikeudenkäyntikulut ja korvaukset (A)	37 119,18	10 000	10 000,00		10 000,00	0,00					
32.20.20. Energiatehokkuuden ja uusiutuvan energian käytön edistäminen (S3)	4 420 000,00	4 400 000	1 904 677,88	2 495 322,12	4 400 000,00	0,00	2 652 214,53	7 052 214,53	4 556 892,41	2 495 322,12	
32.20.43. Energiaintensiivisen teollisuuden sähköistämistuki (A)	63 271 972,35	120 000 000	117 705 732,21		117 705 732,21	2 294 267,79					
32.20.47. Julkisen liikennesähkön ja -kaasun lataus- ja tankkausinfrastruktuuriin edistäminen (S3)	13 200 000,00	21 500 000		21 500 000,00	21 500 000,00	0,00	21 200 000,00	42 700 000,00	1 875 810,84	34 127 017,83	
32.20.48. Uusiutuvan energian tuotantotuki (A)	1 616 070,74	140 651 000	75 331 728,38		75 331 728,38	65 319 271,62					
32.40.49. Takautuvasti maksettava sähköhyöty (S2)		10 000 000		10 000 000,00	10 000 000,00	0,00		10 000 000,00		10 000 000,00	
Määrärahatilit yhteensä	92 655 523,65	308 374 485	205 564 834,35	35 196 110,93	240 760 945,28	67 613 539,41	25 326 991,46	71 367 991,46	16 847 691,37	47 823 128,76	

Energiaviraston talousarvion toteutumalaskelman tiedot valtuuksista ja niiden käytöstä momentin tarkkuudella

Valtuudet ja niiden käyttö (1 000 €) ¹⁾								Valtuuksien käytöstä aiheutuneet talousarviomenot ja määrärahatarve (1 000 €)					
Momentti (numero ja nimi), johon valtuus liittyy ²⁾	Aikaisempien vuosien valtuuksien käyttö ³⁾	Uudet valtuudet	Uusitut valtuudet	Vuoden 2023 valtuudet			Uusittu v. 2024 TA:ssa	Talousarvio-menot 2023	Määräraha-tarve 2024	Määräraha-tarve 2025	Määräraha-tarve 2026	Määräraha-tarve myöhemmin	Määräraha-tarve yhteensä
				Valtuudet yhteensä	Käytetty	Käyttämättä							
Momentti 32.60.44 Uusiutuvan Energian tuotantotuki	42 000							0	0	3 420	3 420	30 780	37 620
Aikaisempien vuosien valtuudet	42 000							0	0	3 420	3 420	30 780	37 620
Vuonna 2023 käytettävissä olleet valtuudet	0							0	0	0	0	0	0
Yhteensä	42 000							0	0	3 420	3 420	30 780	37 620
Aikaisempien vuosien valtuudet, josta	42 000												

Vuonna 2019 tehtiin tarjouskilpailun perusteella sitoumuksia tuen myöntämisestä uusiutuvilla energialähteillä tuotetun sähkön tuotantotuesta annetun lain (1396/2010) mukaisessa preemiojärjestelmässä siten, että tukea maksetaan tukiaikana yhteensä enintään 16,8 terawattitunnin sähkön tuotannosta järjestelmään hyväksytyissä voimalaitoksissa. Preemiotukijärjestelmään hyväksyttiin 7 laitosta. Preemiotuen maksatus alkoi ensimmäisen laitoksen osalta vuoden 2021 alusta.	Saatujen tarjousten perusteella tehty arvio: Vuosina 2023-2035 yhteensä 42 miljoonaa euroa (Energiaviraston arviolaskelma)
---	--

¹⁾ Valtuuden ja sen käytön määräksi merkitään tehdyn tilauksen sopimushinta tai sitoumuksen määrä silloin, kun valtuus on rajattu alun perin muulla tavalla, mutta valtuuden käytön johdosta annetaan euromääräinen sitoumus. Korkotuetun lainakannan enimmäismääränä määritellyt korkotukivaltuudet ja muut vastaavat valtuudet eritellään lisäksi omilla riveillään.

²⁾ Myös pääluokan tai luvun päätösoosassa myönnetty valtuudet sisällytetään taulukkoon. Tällöin luvun tai momentin numerotunnukseksi merkitään "00".

³⁾ Esitetään yhteismäärä niistä aikaisempina varainhoitovuosina käytetyistä valtuuksista, joista varainhoitovuotena on aiheutunut menoja tai joista aiheutuu menoja tulevana varainhoitovuosina.

⁴⁾ Korkotukilainojen lainakannan enimmäismääränä tai valtionapuun oikeuttavien kustannusten enimmäismääränä tai muulla vastaavalla tavalla myönnettyjen valtuuksien määrä. Erittely esitetään vain, jos momentti (ja yhteensä) sisältää tällä tavoin määriteltyjä valtuuksia.

Energiaviraston tuotto- ja kululaskelma

	1.1.2023-31.12.2023		1.1.2022-31.12.2022	
TOIMINNAN TUOTOT				
Maksullisen toiminnan tuotot	2 079 430,00		2 665 852,10	
Muut toiminnan tuotot	<u>581 413 305,42</u>	583 492 735,42	<u>511 859 142,31</u>	514 524 994,41
TOIMINNAN KULUT				
Aineet, tarvikkeet ja tavarat				
Ostot tilikauden aikana	19 561,50		27 868,90	
Henkilöstökulut	8 476 262,66		7 443 684,36	
Vuokrat	528 284,52		478 604,47	
Palvelujen ostot	6 963 484,17		5 692 493,73	
Muut kulut	239 084,46		185 695,63	
Valmistus omaan käyttöön (-)	-13 837,50		-848,50	
Poistot	<u>1 095 873,75</u>	<u>-17 308 713,56</u>	<u>963 801,88</u>	<u>-14 791 300,47</u>
JÄÄMÄ I		566 184 021,86		499 733 693,94
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT				
Rahoitustuotot	2 633,22		2 389,01	
Rahoituskulut	<u>-47,92</u>	2 585,30	<u>0,00</u>	2 389,01
SATUNNAISET TUOTOT JA KULUT				
Satunnaiset tuotot	<u>638 272,89</u>	<u>638 272,89</u>	<u>107 824,01</u>	<u>107 824,01</u>
JÄÄMÄ II		566 824 880,05		499 843 906,96
SIIRTOTALOUDEN TUOTOT JA KULUT				
Kulut				
Siirtotalouden kulut elinkeinoelämälle	<u>194 913 271,43</u>	<u>-194 913 271,43</u>	<u>66 899 818,92</u>	<u>-66 899 818,92</u>
JÄÄMÄ III		371 911 608,62		432 944 088,04
TUOTOT VEROISTA JA PAKOLLISISTA				
Verot ja veronluonteiset maksut	5 339 198,18		5 402 233,02	
Muut pakolliset maksut	47 016,56		0,00	
Perityt arvonnisäverot	15 734,40		2 516,13	
Suoritettavat arvonnisäverot	<u>-1 672 484,69</u>	<u>3 729 464,45</u>	<u>-1 451 361,38</u>	<u>3 953 387,77</u>
TILIKAUDEN TUOTTO-/KULUJÄÄMÄ		<u>375 641 073,07</u>		<u>436 897 475,81</u>

Energiaviraston tase

	31.12.2023		31.12.2022	
VASTAAVAA				
KÄYTTÖOMAISUUS JA MUUT PITKÄAIKAISET SIOITUKSET				
AINEETTOMAT HYÖDYKKEET				
Muut pitkävaikutteiset menot	1 655 675,70		1 987 474,54	
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	<u>639 166,00</u>	<u>2 294 841,70</u>	<u>331 568,41</u>	<u>2 319 042,95</u>
KÄYTTÖOMAISUUS JA MUUT PITKÄAIKAISET SIOITUKSET YHTEENSÄ		2 294 841,70		2 319 042,95
VAIHTO- JA RAHOITUSOMAISUUS				
LYHYTAIKAISET SAAMISET				
Myyntisaamiset	210 426,32		745 129,45	
Siirtosaamiset	0,00		12 369,30	
Muut lyhytaikaiset saamiset	<u>622,82</u>	211 049,14	<u>1 205,68</u>	758 704,43
RAHAT, PANKKISAAMISET JA MUUT RAHOITUSVARAT				
Kirjanpitoyksikön menotilit	<u>-210,14</u>	<u>-210,14</u>	<u>-216,17</u>	<u>-216,17</u>
VAIHTO- JA RAHOITUSOMAISUUS YHTEENSÄ		210 839,00		758 488,26
VASTAAVAA YHTEENSÄ		<u>2 505 680,70</u>		<u>3 077 531,21</u>

	31.12.2023	31.12.2022		
VASTATTAVAA				
OMA PÄÄOMA				
VALTION PÄÄOMA				
Edellisten tilikausien pääoman muutos	-286 137,10		-873 102,93	
Pääoman siirrot	-376 496 463,29		-436 310 509,98	
Tilikauden tuotto-/kulujäämä	<u>375 641 073,07</u>	-1 141 527,32	<u>436 897 475,81</u>	-286 137,10
VIERAS PÄÄOMA				
LYHYTAIKAINEN				
Ostovelat	1 240 944,03		951 452,44	
Kirjanpitoyksiköiden väliset tilitykset	165 853,80		153 462,14	
Edelleen tilittävät erät	157 412,77		143 474,27	
Siirtovelat	1 957 858,66		1 747 421,64	
Muut lyhytaikaiset velat	<u>125 138,76</u>	<u>3 647 208,02</u>	<u>367 857,82</u>	<u>3 363 668,31</u>
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ		3 647 208,02		3 363 668,31
VASTATTAVAA YHTEENSÄ		<u>2 505 680,70</u>		<u>3 077 531,21</u>

Energiaviraston tilinpäätöksen liite 1: Selvitys tilinpäätöksen laatimisperiaatteista ja vertailtavuudesta

Energiaviraston tilinpäätöseriin ei sisälly edeltävään tilikauteen kohdistuvia tuottoja tai kuluja eikä talousarviotuloja ja -menoja. Varainhoitovuoden jälkeen ei ole olennaisia tapahtumia.

Energiaviraston tilinpäätöksen liite 2: Nettoutetut tulot ja menot

Momentin numero ja nimi	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2023 määrärahojen		Tilinpäätös 2023	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot				
			käyttö vuonna 2023	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2023	Käyttö vuonna 2023 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle	
32.01.09.	Bruttomenot	11 019 951,59	10 973 290,45		12 174 079,26				12 448 067,38		
Energiaviraston toimintamenot (nettob) (Siirtomääräraha 2 v)	Bruttotulot	2 360 951,59	2 087 079,26		2 087 079,26				2 087 079,26		
	Nettomenot	8 659 000,00	10 087 000	8 886 211,19	1 200 788,81	10 087 000,00	0,00	1 474 776,93	11 561 776,93	10 360 988,12	1 200 788,81

Energiaviraston tilinpäätöksen liite 3: Arviomäärärahojen ylitykset

Energiavirastolla ei ole esitettävää liitteelle 3.

Energiaviraston tilinpäätöksen liite 4: Peruutetut siirretyt määrärahat

Pääluokan ja tilijaottelun numero ja nimi	Peruutettu	
	Tilijaottelu	Yhteensä
32. Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonala		6 697 171,33
Vuosi 2021		6 697 171,33
32.20.47. Sähköisen liikenteen ja biokaasun liikennekäytön infrastruktuurin edistäminen (S3)	6 697 171,33	
Pääluokat yhteensä		6 697 171,33
Vuosi 2021		6 697 171,33

Energiaviraston tilinpäätöksen liite 5: Henkilöstökulujen erittely

	2023	2022
Henkilöstökulut	7 102 281,08	6 249 500,77
Palkat ja palkkiot	6 546 095,89	5 807 271,88
Tulosperusteiset erät	376 282,16	336 796,85
Lomapalkkavelan muutos	179 903,03	105 432,04
Henkilösivukulut	1 373 981,58	1 194 183,59
Eläkekulut	1 223 442,20	1 079 148,29
Muut henkilösivukulut	150 539,38	115 035,30
Yhteensä	8 476 262,66	7 443 684,36
Johdon palkat ja palkkiot, josta	145 910,36	137 538,16
- tulosperusteiset erät	5 064,00	2 428,00
Luontoisedut ja muut taloudelliset etuudet	1 480,00	1 400,00
Johto	240,00	240,00
Muu henkilöstö	1 240,00	1 160,00

Energiaviraston tilinpäätöksen liite 6: Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet ja niiden muutokset

Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu kirjanpitoyksikössä yhdenmukaisin periaattein käyttöomaisuushyödykkeiden taloudellisen pitoajan mukaisina tasapoistoina alkuperäisestä hankintamenosta.

Varainhoitovuoden aikana poistosuunnitelmaan on lisätty 1191 0011 ICT Keskeneräiset aineettomat käyttöomaisuushankinnat.

Suunnitelman mukaiset poistoajat ovat:

Omaisuusryhmä	Poisto- menetelmä	Poistoaika vuotta	Vuotuinen poisto %	Jäännösa rvo € tai %
Aineettomat hyödykkeet				
112 Aineettomat oikeudet				
1120 Ostetut valmishjelmistot ja tietojärjestelmät	tasapoisto	5	20	0 %
114 Muut pitkävaikutteiset menot				
1140 Itse valmistetut ja teetetyt tietojärjestelmät	tasapoisto	5	20	0 %
1149 Muut pitkävaikutteiset menot 20v	tasapoisto	3	33,3	0 %
119 Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat				
1191 Keskeneräiset aineettomat käyttöomaisuushankinnat	ei poisteta			
1191 0011 ICT Keskeneräiset aineettomat käyttöomaisuus-hankinnat	ei poisteta			
Aineelliset hyödykkeet				
125 - 126 Koneet ja laitteet				
1255 ICT-laitteet	tasapoisto	3	33,3	0 %
1256 Toimistokoneet ja laitteet	tasapoisto	5	20	0 %
127 Kalusteet				
1270 Asuinhuoneisto- ja toimistokalusteet	tasapoisto	5	20	0 %
Käyttöomaisuusarvopaperit ja muut pitkäaikaiset sijoitukset				
130 Käyttöomaisuusarvopaperit				
1303 Muut osuudet	ei poisteta			100 %

Energiaviraston tilinpäätöksen liite 7: Kansallis- ja käyttöomaisuuden sekä muiden pitkävaikutteisten menojen poistot

	Aineettomat hyödykkeet		Yhteensä
	114 Muut pitkävaikutteiset menot	119 Ennakkomaksut ja keskenkäydyt hankinnat	
Hankintameno 1.1.2023	3 694 612,51	331 568,41	4 026 180,92
Lisäykset	764 074,91	1 071 672,50	1 835 747,41
Vähennykset	0,00	-764 074,91	-764 074,91
Hankintameno 31.12.2023	4 458 687,42	639 166,00	5 097 853,42
Kertyneet poistot 1.1.2023	-1 707 137,97	0,00	-1 707 137,97
Vähennysten kertyneet poistot	0,00	0,00	0,00
Tilikauden suunnitelman mukaiset poistot	-1 095 873,75	0,00	-1 095 873,75
Tilikauden suunnitelmasta poikkeavat poistot	0,00	0,00	0,00
Tilikauden arvonalennukset	0,00	0,00	0,00
Kertyneet poistot 31.12.2023	-2 803 011,72	0,00	-2 803 011,72
Arvonkorotukset	0,00	0,00	0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.2023	1 655 675,70	639 166,00	2 294 841,70

Energiaviraston tilinpäätöksen liite 8: Rahoitustuotot ja -kulut

Energiavirastolla ei ole esitettävää liitteelle 8.

Energiaviraston tilinpäätöksen liite 9: Talousarvionaloudesta annetut lainat

Energiavirastolla ei ole esitettävää liitteelle 9.

Energiaviraston tilinpäätöksen liite 10: Arvopaperit ja oman pääoman ehtoiset sijoitukset

Energiavirastolla ei ole esitettävää liitteelle 10.

Energiaviraston tilinpäätöksen liite 11: Taseen rahoituserät ja velat

Energiavirastolla ei ole esitettävää liitteelle 11.

Energiaviraston tilinpäätöksen liite 12: Valtiontakaukset ja -takuut sekä muut monivuotiset

Muut monivuotiset vastuut

Valtion talousarvion yksityiskohtaisten perustelujen yleisten määräysten kohdan Toimintamenomäärärahat

€	Talousarvio- menot 2023	Määräraha-tarve 2024	Määräraha-tarve 2025	Määräraha- tarve 2026	Määräraha- tarve myöhemmi n	Määräraha- tarve yhteensä
Tavanomaiset sopimukset ja sitoumukset yhteensä	541 638,99	563 648,15	0,00	0,00	0,00	563 648,15

Muulla kuin valtion talousarvion yksityiskohtaisten perustelujen yleisten määräysten kohdan

€	Talousarvio- menot 2023	Määräraha-tarve 2024	Määräraha-tarve 2025	Määräraha- tarve 2026	Määräraha- tarve myöhemmi n	Määräraha- tarve yhteensä
...						

Muut sopimukset ja sitoumukset yhteensä

Muut monivuotiset vastuut yhteensä	541 638,99	563 648,15	0,00	0,00	0,00	563 648,15
---	-------------------	-------------------	-------------	-------------	-------------	-------------------

Energiaviraston tilinpäätöksen liite 13: Taseeseen sisältyvät rahastoidut varat

Energiavirastolla ei ole esitettävää liitteelle 13.

Energiaviraston tilinpäätöksen liite 14: Taseeseen sisältymättömät rahastoidut varat

Energiavirastolla ei ole esitettävää liitteelle 14.

Energiaviraston tilinpäätöksen liite 15: Velan muutokset

Energiavirastolla ei ole esitettävää liitteelle 15.

Energiaviraston tilinpäätöksen liite 16: Velan maturiteettijakauma ja duraatio

Energiavirastolla ei ole esitettävää liitteelle 16.

Energiaviraston tilinpäätöksen liite 17: Oikeiden ja riittävien tietojen antamiseksi tarvittavat muut

Markkinaoikeus on ratkaisussaan MAO:35/2022 velvoittanut Energiaviraston maksamaan Gasum Oy:n oikeudenkäyntikulut asioissa 2019/100, 2019/125 ja 2019/310. Korvaussumma on yhteismäärältään 1 631 000 euroa. Energiavirasto on valittanut Markkinaoikeuden ratkaisusta Korkeimpaan hallinto-oikeuteen, jossa asian käsittely on kesken. Korvaussummaa ei ole esitetty kuluna vuoden 2022 eikä vuoden 2023 tilinpäätöksissä.

Energiaviraston tilinpäätöksen liite 18: Kilpailullisen toiminnan tuloslaskelma sekä kuvaus kustannuslaskennan periaatteista

Energiavirastolla ei ole esitettävää liitteelle 18.

6 Allekirjoitus

Tilinpäätös on hyväksytty Helsingissä 27. päivänä helmikuuta 2024.

Ylijohtaja
Simo Nurmi

Kirjanpitoyksikön tilintarkastuksesta vastaa Valtiontalouden tarkastusvirasto, joka antaa tarkastuksesta tilintarkastuskertomuksen.